

Kommunedelplan kultur i Ullensaker

Handlingsprogram for utvikling av 3. sektor 2016-2040

Ullensaker Kulturråd

Kulturdebatt

Fontenene i Versailles
og vasstroa heime

Solkongen og farbror min

Dei var menneske baa
på sitt vis
og vatnet er det i alle fall
liten skilnad på

Men eg veit godt
mitt liv er annleis
og seier:
Åffer gå over bekken etter
vatn
når eg kan gå til springen
heime?

Ola Jonsmoen

*Foto til forsiden av Jan Håkon Brotnov og delvis andre kilder (nettet).
Øvrige foto av Jan Håkon Brotnov*

Ullensaker kommune - Kommunedelplan Kultur

HANDLINGSPROGRAM FOR UTVIKLING AV 3. SEKTOR PÅ KULTUROMRÅDET 2016 - 2040

Forord

Ullensaker Kulturråd skal arbeide for best mulig vilkår for kulturen i kommunen. Kulturrådet skal være en arena for samordning og samhandling for kulturlivet. Kulturrådet skal være et drøftingsorgan og en høringsinstans for Ullensaker kommune i saker som vedrører kulturlivet. Kulturrådet skal også være en aktiv pådriver, fremme ideer og ta initiativ som kan fremme kulturlivet i kommunen.

Kulturrådet har oppfordret til at det skal utarbeides en kommunedelplan for kultur i Ullensaker. Kulturrådet er svært glad for at dette skjer.

Kulturrådet er opptatt av alle områder innenfor kulturen i Ullensaker. Kulturrådet er seg også bevisst at alle samfunnssektorer berøres av kultur, og at kultur er nødvendig innenfor alle sektorer. All samfunnsplanlegging må bygge kulturpilaren sterk og synlig.

I forbindelse med utarbeiding av kommunedelplan for kultur har Kulturrådet sett det som viktig å løfte fram 3. sektor. Det frivillige kulturlivet betyr så mye for samfunnet og for individet. Det synliggjøres blant annet gjennom forskning.

Kulturrådet har gjennomført en kulturregistrering, og Kulturrådet har utarbeidet det foreliggende dokument. Arbeidet er utført av Kulturrådets medlemmer, et arbeid i frivillighet!

Kulturrådet mener ikke at dette er en fullstendig studie av frivilligheten i Ullensaker. Kulturrådets medlemmer er imidlertid så frimodige at en tror dokumentet gir viktig og nyttig informasjon og at det inneholder refleksjon og muligheter til vekst!

God lesning!
Kløfta 30. juli 2015
Ullensaker Kulturråd
Knut Ljøgodt

INNHALDSFORTEGNELSE

		Side
	SAMMENDRAG	
	Kapittel	
1	BAKGRUNN FOR KULTURRÅDETS ENGASJEMENT	
2	KULTUREN OG FRIVILLIGHETENS (3. SEKTOR) BETYDNING FOR SAMFUNNET, - FOR KOMMUNEN OG BEFOLKNINGEN	
2.1	Hva kan forskning og utredninger fortelle oss?	
2.2	Nasjonale føringer	
2.3	Regionale føringer	
2.4	Lokale – kommunale føringer	
3	KULTURRÅDETS ENGASJEMENT, OPPLEGG OG GJENNOMFØRING	
3.1	Kulturrådets engasjement og opplegg for 3. sektor på kulturområdet	
3.2	Kulturregistreringen,- spørreundersøkelse til alle lag og foreninger på kulturområdet i kommunen	
3.3	Gruppearbeid for framtidig utvikling av det frivillige kulturlivet i kommunen på kort og lang sikt	
3.4	Utarbeidelse av samlet plan og handlingsprogram på kort og lang sikt	
4	MÅLSETTINGER FOR UTVIKLING AV 3. SEKTOR PÅ KULTUROMRÅDET	
4.1	Kvalitative mål for befolkningens deltakelse og litt om tilbud og tilrettelegging	
4.2	Visjon for utviklingen av frivillig sektor på kulturområdet i kommunen	
4.3	Status prognoser/scenarier for framtidig vekst i Ullensaker	
4.4	Målsetting for framtidig/langsiktig endring/vekst i befolkningens deltakelse i kulturlivet – deltagelse i lag og foreninger	
4.5	Målsetting for framtidig vekst i aldersgrupper	
5	FREMTIDSPERSPEKTIVER FOR 3. SEKTOR PÅ KULTUROMRÅDET - OM OPPLEGGET MED AKTUELLE STRATEGIER OG HANDLINGSPROGRAM	
5.1	Eksempler på omfanget av større kulturanlegg i andre byer	
5.2	Strategier, tiltaksområder/virkemidler og handlingsprogram på kort og lang sikt	
	STRATEGIER	
1	Realisere målsettingen om vekst i 3. sektor på kulturområdet	
1.1	Dagens situasjon,- deltakelse i eksisterende lag og foreninger innenfor frivillig kultur	
1.2	Potensialet for vekst innenfor det eksisterende kulturlivet	
1.3	Tilrettelegging for deltakelse i kulturlivet for nye kulturformer og nye befolkningsgrupper	
1.4	Framtidig utvikling av lag og foreninger på kulturområdet, og hva må til for å fange opp innflyttere og innvandrere	
1.5	Framtidig utvikling i nye kulturformer, og hva kan gjøres for å fange opp disse formene og aktivitetene i 3. sektor	
1.6	Handlingsprogram for strategi 1	
2	Tilrettelegge for kulturaktiviteter lokalt og sentralt i kommunen	
2.1	Dagens situasjon	
2.2	Framtidig utvikling av tilpassede lokaler lokalt og sentralt blir avgjørende for å kunne oppfylle målsettingene om vekst og kvalitet for utviklingen av 3. sektor	
2.3	Kulturlokalisering vs. lokaliseringsmønsteret generelt i kommunen	

3	Tilrettelegge for godt tilpassede lokaler for alle lag og foreninger innenfor kulturområdet	
3.1	Dagens situasjon	
3.2	Framtidig utvikling av godt tilpassede lokaler blir avgjørende for at en på sikt skal kunne oppfylle målsettingene om vekst og kvalitet for utviklingen av 3. sektor	
3.3	Handlingsprogram strategi 3	
4	Videreutvikle samarbeidet mellom kommunen og det frivillige kulturliv	
4.1	Handlingsprogram for strategi 4	
5	Tilrettelegge for samarbeid mellom næringslivet og kulturlivet i Ullensaker	
5.1	Dagens situasjon	
5.2	Framtidig utvikling for å kunne skape et samarbeid mellom næringslivet og frivilligheten	
5.3	Handlingsprogram for strategi 5	
6	Utvikle kompetanse, skolering, praktisk hjelp	
6.1	Dagens situasjon	
6.2	Handlingsprogram for strategi 6	
7	Tilrettelegge for tilfredsstillende økonomi for drift og anlegg	
7.1	Dagens situasjon	
7.2	Nye anlegg og lokaler	
7.3	Daglig drift	
7.4	Eksisterende anlegg og utstyr	
7.5	Handlingsprogram strategi 7	

SAMMENDRAG

Hensikten med Kulturrådets innspill til Kommunedelplan kultur i Ullensaker er å legge fram en oversikt over frivilligheten i kommunen, peke på utfordringer og foreslå tiltak som kan bidra til utvikling og vekst.

Frivillig sektor er kjennetegnet ved et mangfold av aktiviteter, omfang og organisering innenfor de fleste samfunnssektorer. Dette dokumentet synliggjør det.

Kapittel 1 redegjør for Kulturrådets engasjement for å få oversikt og innsikt i alle sider av det rike mangfold som den frivillige kultursektoren i kommunen representerer.

Kapittel 2 omhandler kort hva forskning og ulike utredninger kan fortelle oss om frivillighetens rolle i samfunnet og dens betydning for sosial kapital både på samfunnsnivå og individnivå.

Kapittelet nevner noen forskningsarbeider. I kapittelet redegjøres det kort for noen nasjonale føringer som er gitt gjennom stortingsmeldinger og nasjonale utredninger.

Likeledes avtalen mellom Kommunenes sentralforbund og Frivillighet Norge.

Regionale føringer gitt fra Akershus fylkeskommune nevnes.

Signaler gitt av Ullensaker kommune er spesielt viktige for Kulturrådets arbeid. Kommuneplan Ullensaker 2008 – 2020 og høringsforslaget til ny kommuneplan er sitert for å vise hvilke retningslinjer og mål som er uttrykt for frivilligheten.

Kapittel 3 gir en bred og detaljert gjennomgang av Kulturrådets engasjement, opplegg og gjennomføring av arbeidet med å utvikle en plan for 3. sektor i kommunen.

Kulturregistreringen gjennomgås og det praktiske arbeidet med å utarbeide planen sammen med deltakere for lag og foreninger.

I kapittel 4 legges målsettinger for utviklingen av 3. sektor fram. Disse er utformet etter diskusjoner i de 4 arbeidsgruppene.

Både kvalitative og kvantitative mål er utarbeidet.

Visjonen for frivillig sektor: "Kjennskap gir vennskap – synlig og levende i et aktivt fellesskap", knyttes opp mot kommuneplanens visjon: "Vekstkommunen – tilgjengelig, attraktiv og handlekraftig".

Kapittelet redegjør for befolkningsprognoser og gir noen scenarier for framtidig vekst i Ullensaker

Kapittel 5 gir innblikk i kulturutviklingen, spesielt når det gjelder Hamar og Kristiansand. På bakgrunn av denne kunnskap reflekteres det over mulig utvikling og behov i Ullensaker.

Kapittel 6 er en gjennomgang av alle strategier og forslag til handlingsplan.

Strategi 1: Realisere målsettingen om vekst i 3. sektor på kulturområdet

Strategi 2: Tilrettelegge for kulturaktiviteter lokalt og sentralt i kommunen

Strategi 3: Tilrettelegge for godt tilpassede lokaler for alle lag og foreninger innenfor kulturområdet

Strategi 4: Videreutvikle samarbeidet mellom kommunen og det frivillige kulturliv

Strategi 5: Tilrettelegge for samarbeid mellom næringslivet og kulturlivet i Ullensaker

Strategi 6: Utvikle kompetanse, skolering, praktisk hjelp

Kapittel 7: Tilrettelegge for tilfredsstillende økonomi for drift og anlegg

Her gis en oversikt over dagens situasjon innenfor de forskjellige områdene. Det gis en begrunnelse for de valgte strategier og foreslår tiltak.

Kulturrådet har ikke utarbeidet økonomiske overslag for de ulike tiltakene. Kulturrådet vil komme tilbake til dette i forbindelse med sine innspill til det årlige kommunebudsjettet.

1 BAKGRUNN FOR KULTURRÅDETS ENGASJEMENT

Kulturrådet har helt siden rådet ble etablert i 2010, engasjert seg aktivt for å få oversikt og innsikt i alle sider av det rike mangfoldet som kultursektoren i kommunen representerer. Rådet har savnet en samlet beskrivelse av status i dag og de behov som foreligger for hele kulturområdet i kommunen, også for det frivillige kulturlivet.

Vedtaket om at det skal utarbeides en kommunedelplan for hele kulturområdet i kommunen er positivt. Kulturrådet har deltatt aktivt i det forberedende arbeidet og samarbeidet tett med kultursjefen om planprogrammet for kommunedelplanen. Det endelige programmet legger stor vekt på at hele kultursektoren skal gjennomgås. Dette er et viktig grunnlag for planens endelige konklusjoner med målsettinger og handlingsprogram.

For kulturområdene som allerede er administrativt forankret i kommunen, kulturhuset med kino, kulturskolen, biblioteket og kulturminnevernet, er historikk, dagens situasjon, ønsker og forslag om nye tiltak godt dokumentert. Det foreligger kommunedelplaner for deler av dette. Her har kommunen betydelig kompetanse til å forberede og gjennomføre det arbeid som skal gjøres i forbindelse med kommunedelplanen.

Enhet kultur har også et bredt engasjement rettet mot 3. sektor på kulturområdet. Kommunen yter økonomisk støtte, i første rekke til lag og foreninger for barn og ungdom. Den tilbyr hjelp med å skaffe lokaler for lag og foreninger som har behov for det. Kommunen er også en sterk pådriver og er aktivt medvirkende for å gjennomføre større fellesarrangementer i form av kulturer, helsedager og lignende.

Det er likevel Kulturrådets oppfatning at bistand til frivillige lag og foreninger er begrenset. Det frivillige kulturlivet er i hovedsak overlatt til seg selv. Lag og foreninger har ingen samlende overbygning. Hver for seg har de svært begrensede muligheter for å medvirke til å løse alle de utfordringer som samfunnsutviklingen bringer med seg. 3. sektor har spesielt gode forutsetninger og muligheter for positiv innsats på mange områder. Det gjelder ikke minst mulighetene for å gi den raskt voksende befolkningen steder å være, oppnå tilhørighet, få gode opplevelser og sosiale kontakter. Frivilligheten medvirker gjennom dette til å skape grobunn til god folkehelse, og til å utvikle ansvarsbevisste medlemmer av lokalsamfunnet.

Kulturrådet ønsker at alle lag og foreninger på kulturområdet skal ha den samme mulighet til å få utredet og fremmet sine behov og planer som de andre kulturområdene i kommunen. Kulturrådet vil i dette dokumentet løfte fram 3. sektor innen kulturlivet. Rådet har søkt å innhente kunnskap, gi situasjonsbeskrivelser og peke på behov og nødvendige tiltak slik at 3. sektor kan utvikle seg i årene som kommer. Arbeidet er i all hovedsak utført av rådets medlemmer.

Kulturrådet håper at dette dokumentet kan medvirke til at frivillig sektor gis en sentral plass i kommunedelplanen på linje med de øvrige kulturområdene.

2 KULTUREN OG FRIVILLIGHETENS (3. SEKTORS) BETYDNING FOR SAMFUNNET, FOR KOMMUNEN OG BEFOLKNINGEN

Kultur

Kultur handler om alt som er menneskeskapt og bearbeidet av mennesker og samfunn. Enkelt uttrykt kan en si at vi skjeller mellom et "smalt" kulturbegrep: alle frambringelser av opplevelser, erfaringer og viten og et "bredt" kulturbegrep som rommer hele samfunnet, alle aktiviteter og livsformer.

Kulturrådet forholder seg til det brede kulturbegrepet.

Kulturrådet forstår kultur på en måte som ligger nær opp til det en uttrykker i verbet kultivere, det å legge til rette for og forme naturlige vekstprosesser. Kultur er en aktivitet, noe mennesket gjør. Gjennom aktivitetene gir menneskene form til sine naturlige og sosiale omgivelser, samtidig er aktivitetene med på å forme mennesker som individer og samfunnsdeltakere.

Kulturen rommer ulike kulturformer og kulturelle uttrykk. Den kan være profesjonell og den kan utføres av amatører. Kulturaktiviteter kan utøves i samarbeid mellom profesjonelle og amatører. Kulturaktiviteter kan organiseres og utøves av private, offentlige og frivillige.

Frivilligheten - 3. sektor.

Fjøs Krakken ble brukt som bilde på samfunnet i en tale i 2004 av Anne Lise Ryel i Kreftforeningen. "På samme måte som krakken holdes oppe av tre bein, hviler vårt samfunn på tre pilarer: offentlig, privat og frivillig sektor. Alle er selvstendige og unike, og avhengige av hverandre. Tar du bort ett bein, raser det hele sammen".

Hva er egentlig det vi kaller 3. sektor?

Forskere fra åtte land har utarbeidet en felles definisjon som vil gjøre det mulig å beskrive og måle sektorens betydning i de europeiske land. (EU prosjektet Third Sector Impact TSI). Norge har deltatt i prosjektet. Definisjonen lyder: "3. sektor består av private foreninger og stiftelser, ikke-kommersielle samvirkeforetak, gjensidige og sosiale foretak; og individuelle aktiviteter som gjennomføres uten lønn eller tvang – med mål om å gagne samfunnet eller personer utenfor egen familie og hushold".

Frivillige lag og organisasjoner har eksistert i Norge lenge. Men det er først på 1970-tallet at organisasjoner innenfor kultur og fritidssektoren ble knyttet til det politiske og administrative systemet. Da ble det frivillige organisasjonslivet inkludert i "det utvidede kulturbegrepet".

I dag er det utenkelig å utelate 3. sektor fra kulturbegrepet. Det er en økende forståelse for hva 3. sektor har betydd for oppbyggingen av vårt moderne samfunn og velferdsstaten.

Frivillig sektor har en rolle i demokratiutviklingen. Frivillig sektor yter store bidrag til samfunnet av økonomisk, helsemessig og ikke minst av menneskelig og samfunnsmessig art. Frivillig sektor har også betydning ut over egne landegrenser. Røde Kors er et eksempel på det. Det eksisterer i dag en svært uensartet mengde frivillige sammenslutninger i Norge. Det gjelder også i Ullensaker.

Organisasjonene er ulike både når det gjelder organisering, styring, formål og arbeidsformer. Samlet sett er frivillig sektor i Ullensaker en svært mangfoldig og vital sektor med betydning for enkeltmenneskers hverdag på nær sagt alle samfunnsområder

2.1 Hva kan forskning og utredninger fortelle oss?

Forskning på frivillig sektor i Norge og Norden er relativt beskjeden. Det er utført studier av enkeltorganisasjoner og folkebevegelser. Det er først i de seinere år at forskningen har begynt å

interessere seg for det frivillige organisasjonssamfunnet og det frivillige arbeidets betydning og omfang.

To av de mest omfattende studiene av frivillig sektor i Norge er "Frivillig organisering og demokrati" fra 1995 (Selle og Øyangen). "Det nye organisasjonssamfunnet" 2002 (Wollebæk og Selle). En av konklusjonene i disse arbeidene er at frivillig sektor har ekspandert, deltakelse og antall medlemskap har økt betydelig. Sammensetningen av organisasjonssamfunnet har endret seg, det er en sterk vekst i spesialiserte organisasjoner, det er økende vekt på egenorganisering. Det er tilbakegang for de idebaserte organisasjonene. Økt sentralisering, og profesjonalisering av organisasjonslivet er tydelige utviklingstrekk.

Norge deltok i 1998 i et flernasjonalt studium. "The John Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project". Undersøkelsen viste at omfanget av frivillig organisering og frivillig innsats i Norge var svært høy i internasjonal sammenheng. En tendens er imidlertid at den sosiale rekrutteringen er skjevere enn tidligere.

I St. melding nr. 39. 2006/2007, "Frivillighet for alle" ble det erkjent et stort behov for mer forskning på frivillighet. Det ble i 2008 opprettet et femårig forskningsprogram i regi av "Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor". Programmet ble videreført i 2013. Det er kommet en rekke forskningsrapporter, de fleste knyttet til følgende tema: deltakelse i frivillige organisasjoner, endringsprosesser i sivilsamfunnet og de politiske og økonomiske rammevilkårene som danner grunnlaget for frivillige aktiviteter.

Forskningen viser at frivilligheten befinner seg i en ny fase av institusjonell endring kjennetegnet av nettverksamfunn og individualisert frivillighet. Man ser en dreining mot å gi penger i stedet for tid, tradisjonelle organisasjonsmedlemskap er blitt mindre viktige og motivene for å delta har endret seg. Samtidig har de sosiale forskjellene i frivilligheten økt. Flere faktorer driver fram endringene i frivillig sektor: individualisering, økt velstand, økt innvandring og et mer flerkulturelt samfunn og digitaliseringen og framveksten av sosiale medier.

Myndighetene på alle nivå har økt sin oppmerksomhet på sektoren. Det er behov for en mer aktiv frivillighetspolitikk. Kravene til de frivillige organisasjonene har økt. Noen av organisasjonene har utviklet en mer profesjonalisert drift. Samtidig har kravene til mer kompetanse blant de frivillige bidratt til økende sosiale og økonomiske forskjeller i frivilligheten.

De fleste av dem som ikke deltar, sier at det skyldes at ingen har spurt dem eller at de ikke vet hvor de skal begynne. For organisasjonene er det en stor utfordring å nå denne gruppen. En ser en tendens til deling av den frivillige sektoren med leverandører av helse- og omsorgstjenester på den ene siden og kultur- og idrettsaktiviteter på den andre siden. I tillegg favoriserer finansieringsmodeller som momskompensasjon og utdeling av spillemidler de større, mer etablerte organisasjonene. Et annet utviklingstrekk er individualiseringen. En ser en tilbakegang av kollektive identiteter og sosiale bevegelser og en framgang i individualiserte former for frivillig innsats.

Hvilke konsekvenser har endringene i frivilligheten for demokratiet og samfunnsorganiseringen? Frivillige organisasjoner har blitt sett på som skoler i demokrati der medlemmene sosialiseres inn i demokratiske beslutningsstrukturer. Sivilsamfunnet og organisasjonene spiller dessuten en sentral rolle for utviklingen av felles verdsett, og for demokratiet. Samfunnet er tjent med en levende frivillighet. Svekkelse av frivilligheten er en svekkelse av samfunnet. Forskningsrapportene er viktige dokument for utforming av en frivillighetspolitikk i Norge og i Ullensaker.

Ved siden av den forskning som knytter seg opp mot frivillighet og organisasjonssamfunnet, foregår forskning på betydningen av deltakelse i og utøvelse av kulturelle aktiviteter. Fokus på folkehelsearbeid i kommunene har økt behovet for kunnskap utover det rent forebyggende medisinske arbeidet. Forskere ved HUNT – senteret i Trondheim har funnet klare sammenhenger mellom helse og deltakelse i kulturlivet. Kulturaktiviteter stimulerer og utfordrer, vedlikeholder og opprettholder interesser, skaper ny læring og gir opplevelser. Det etablerer sosialt fellesskap og fornyer og styrker sosiale ferdigheter. Kulturaktiviteter har helsebringende effekt. (HUNT – rapport mai 2011 Steinar Kogstad m. flere. Patterns of receptive and creative cultural activities and their association with perceived health, anxiety, depression and satisfaction with life among adults.)

Den nye lykkeforskningen som vokser fram ved flere forskningsmiljøer, stiller blant annet spørsmålet: hva er egentlig lykke? Hva betyr det å leve et godt liv? Hvordan skal man oppføre seg for å få det til?

Både psykologer, sosiologer og etter hvert økonomer forsker på hva som styrer lykke og tilfredshet i livet. En ny studie som er basert på verdens største database i sitt slag, viser at for mange av oss svinger lykkenivået livet igjennom. Vi kan selv påvirke lykkenivået gjennom de personlige valg og mål vi setter for livet. Personer som er ikke-materialistiske og prioriterer uegennyttige formål eller forholdet til egen familie, er lykkeligere enn de som prioriterer økonomisk suksess. Deltakelse i frivillig arbeid og kulturelle aktiviteter gir lykkegevinst. Bruce Heady ved Institute of Applied Economics and Social Research ved Melbourne University har lagt fram et viktig arbeid. Studien er publisert i det vitenskapelige tidsskriftet *Proceedings of the National Academy of Science*.

Forskere ved Gøteborgs universitet har studert publiserte data (hundrevis av intervjuer) for å finne ut hva som skaper lykke og tilfredshet. Den gjennomgående konklusjonen i alle studiene er aktivitet. Folk opplever større lykke ved å aktivt delta i samfunnslivet, blant annet gjennom frivillig arbeid og kulturelle aktiviteter.

Professor Ruut Veenhoven ved Erasmus University i Nederland trekker følgende konklusjon i sin studie. "I samfunn hvor frivillig arbeid er vanlig, er den gjennomsnittlige borger lykkeligere, selv om han eller hun ikke arbeider som frivillig selv. På individnivå er lykke og frivillig arbeid knyttet til hverandre".

Spørsmålet er om folk blir lykkeligere av å arbeide som frivillig eller om lykkelige mennesker er mer tilbøyelige til å bruke tiden sin på andre. I følge Veenhoven er begge påstander sanne. Frivillig arbeid bidrar til lykke på flere måter. Det gir mer sosial kontakt og bedrer sjansen til å bli kjent med andre utover det frivillige nettverket fordi det forbedrer folk sosiale ferdigheter. Både i et individperspektiv og et samfunnsperspektiv må det være klok investering å satse på gode rammevilkår for frivilligheten og kulturen.

2.2 Nasjonale føringer

Staten ved Regjering og Storting gir signaler om veivalg innenfor kulturfeltet i ulike dokument. Som eksempler kan nevnes statsbudsjettet, stortingsmeldinger m.m.

Kulturrådet ønsker å trekke fram to dokument: St. melding nr. 39 (2006/2007). Frivillighet for alle og NOU 2013: 4. Kulturutredningen 2014.

St. melding nr. 39 (2006/2007) har en bred gjennomgang av frivilligheten i Norge i et historisk perspektiv og frivillighetens betydning i vårt moderne samfunn, økonomisk, sosialt, som identitetsbygger og demokratiutvikler. Kulturutredningen 2014 NOU 2013:4 er et dokument som gir kunnskap og innsikt om kulturlivet i Norge – historisk og i dag, også når det gjelder 3. sektor. Den slår fast at det frivillige kulturlivet er et grunnfjell i det lokale kulturlivet.

Kulturutredningen understreker nødvendigheten av å styrke grunnmuren, grunnfjellet i kulturlivet på lokalnivå.

Staten, fylkeskommuner og mange kommuner kan vise til økning i kulturbudsjettene, men det gjelder til kulturhus og idrettsanlegg. Økningen har ikke kommet det frivillige kulturlivet til gode i nevneverdig grad.

Kulturutredningen 2014 slår fast at de nasjonale målene for en samlet kulturpolitikk bør være demokrati, rettferdighet og mangfold. De samme mål uttrykkes i St. melding nr. 39 "Frivillighet for alle". Kulturutredningen innfører begrepet ytringskultur. Utredningen framhever at et rikt og variert kulturliv er en forutsetning for demokratiutvikling.

Regjeringen Solberg la 1.06. 2015 fram "Frivillighetserklæringen". Den er en erklæring om samspillet mellom offentlig og frivillig sektor. Den uttrykker i forordet at frivilligheten ikke er et supplement til offentlig virksomhet. Den er en gjennomgående del av menneskenes liv og virke og en forutsetning for et godt samfunn.

Kommunenes Sentralforbund (KS) og Frivillighet Norge (paraplyorganisasjon for frivillige lag og organisasjoner) har utarbeidet en felles plattform for samarbeidet mellom frivilligheten og kommunene. I formålet for plattformen sies det "Partene har en felles intensjon om å bevare og videreutvikle den nordiske frivillighetstradisjonen med en selvstendig frivillig sektor som er en viktig pilar i vårt demokrati"

Ullensaker kommune er medlem i KS.

Kulturutredningen 2014(NUU) peker på fem store utfordringer for kulturpolitikken på 2000-tallet

1. mangfoldsutfordringen
2. digitaliseringsutfordringen
3. kostnadsveksten ved de store kulturinstitusjonene
4. levekårsutfordringene for kunstnere
5. kvalitetsutfordringene

Kulturrådet oppfatter at utfordringene også gjelder tredje sektor. Lag og foreninger i Ullensaker har en utfordring når det gjelder å rekruttere fra alle grupper i befolkningen. Lokale lag og foreninger må i sterkere grad ta i bruk ny teknologi.

Kostnadsveksten ved de store institusjonene kan bidra til at ressursene til grunnmuren i det lokale kulturliv – lag og foreninger – ikke følges opp i tilstrekkelig grad. Det må ikke skje.

Levekårsutfordringen for kunstnere er kanskje mer perifer for frivilligheten, men kravet til økt kompetanse er i høyeste grad en utfordring for de frivillige lag og foreninger på kommunenivå.

2.3 Regionale føringer

Gjennom fylkeskommunalt budsjett og plandokumenter gis signaler om kulturens- og dermed frivillighetens plass og rammevilkår i Akershus. Det uttrykkes at det er en målsetting at alle innbyggere i Akershus skal ha mulighet til deltakelse i idrett, friluftsliv og kultur.

Frivillighetsmeldingen for Akershus 2010 har som mål å fremme deltakelse i befolkningen. Det fylkeskommunale dokumentet som sterkest understreker kulturens- og frivillighetens rolle i samfunnet er "Folkehelsestrategi 2011-2014". Her sies det at viktige samarbeidspartnere i folkehelsearbeidet er frivillige lag og organisasjoner som gjør en formidabel innsats i lokalsamfunnene.

Videre hevdes det at det er særlig viktig at det foretas et felles løft for å sikre at alle grupper i lokalsamfunnet inkluderes i det arbeidet og de aktivitetene som foregår i regi av frivillige lag og organisasjoner. Dette blir vurdert som et vesentlig tiltak i det folkehelsefremmende arbeid som

fylkeskommunen har et spesielt ansvar for. Grunnlaget for god helse legges først og fremst utenfor helsetjenesten, sies det i folkehelsestrategien.

"Kunstpolitisk plan for Akershus" berører i mindre grad 3. sektor. Det er likevel verdt å merke seg at planen understreker bibliotekenes rolle, de får nye oppgaver og utfordringer. Bibliotekene i Ullensaker har hatt et sterkt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Planen sier at bibliotekenes rolle som møteplass og formidlingsarena for et mangfold av kulturuttrykk styrkes. Kulturrådet forventer at samarbeid mellom bibliotekene og frivilligheten vil øke i årene framover.

I Akershus fylkeskommune er det vedtatt at det skal utarbeides en kulturplan. Arbeidet er påbegynt. Planen skal legges fram til politisk behandling i 2016.. Høsten 2015 vil det bli dialogmøter med berørte parter, blant annet med 3. sektor.

2.4 Lokale – kommunale føringer

Kommuneplan for Ullensaker er det viktigste retningsgivende dokument for videre utvikling i kommunen. Kommuneplan Ullensaker 2008 – 2020 (vedtatt 16. juni 2008) uttrykker som en av målsettingene: "Kultur er en del av kommunens infrastruktur og finnes der mennesker lever". Et annet mål er: "Kulturperspektivet framgår i all kommunal planlegging". Likeså sies det som en målsetting: "Kommunens frivillige kulturorganisasjoner har tilstrekkelige og forutsigbare tilskuddsordninger". Det pekes i planen på at kultur skal være inkluderende og gi mangfold, det vises til behov for å utvide kapasiteten på aktiviteter. Det sies "Like nødvendig blir kommunens samarbeid med frivillig sektor, andre kulturaktører og næringslivet". Kulturrådet vil understreke at de mål som er gjengitt fra kommuneplanen 2008 – 2020 fortsatt har aktualitet.

Forslag til ny kommuneplan for Ullensaker 2015 – 2030 har vært ute på høring. Kulturrådet har avgitt uttalelse.

Kulturrådet vil understreke de signaler som er gitt i høringsforslaget til ny kommuneplan:

Kap 4 – Mål for Ullensaker kommune - side 7

Slik vil vi ha det i 2013

Ullensaker kommune har et bredt boligtilbud med god kvalitet og gode bomiljøer, der kultur-, idretts- og organisasjonsliv skaper aktivitet, opplevelser, tilhørighet og identitet.

SAMFUNNSUTVIKLING

Kap 5.2 – Aktiv samfunnsdeltakelse – side 12

I folkehelsearbeidet spiller *frivillige lag og foreninger en viktig rolle.*

Kap 5.2 – Dette må gjøres – side 12

Synliggjøre og utnytte ressursene i det sivile samfunn (frivillige lag og foreninger) for å løse samfunnsoppdraget på en mer helhetlig måte.

Kap 5.2 – Ullensaker kommunes oppgaver – side 13

Kommunen optimaliserer samarbeidet med lokale lag og foreninger om utfordringer og tjenester i spennet mellom kommunalt ansvar og frivillig samfunnstjeneste.

Kap 5.3 – Bo og leve – kultur og idrett – tilhørighet og identitet – side 14

Gjennom kultur- og idrettsanlegg og samarbeidstiltak kan kommunen legge til rette for utøvere, organisasjoner og institusjoner. Frivillig sektor er en viktig selvstendig aktør som må gis forutsigbare rammer. Kommunen har et ansvar her.

Kap 5.3 Dette må gjøres – side 14

Kommunen er i førersete for utviklingen av kulturområdet i samarbeid med aktører innen, privat, offentlig og frivillig sektor.

Kap 5.4 Kunnskap, kompetanse og oppvekstmiljø – side 16

Oppvekst er i utgangspunktet familiens ansvar, men også samfunnet har et ansvar. Barnehage, skole, nærmiljøet, frivillige organisasjoner og kommunen har alle viktige roller. Alle barn og unge skal ha muligheter for meningsfulle aktiviteter på fritiden. Alle skal gis likeverdige muligheter for opplevelser og mestring.

Kommuneplanene, både den for perioden 2008 – 2020, og den som nå er ute på høring for perioden 2015 – 2030, er viktige dokumenter som også berører frivilligheten. Kulturskolen og biblioteket er viktige samarbeidspartnere for 3. sektor. Kulturminnevernet trenger aktører både fra offentlig, privat og frivillig sektor. Plattformen mellom KS og Frivillighet Norge er nevnt tidligere.

Kulturrådet oppfatter at den er retningsgivende for oss i Ullensaker. Når en samarbeidsavtale utarbeides mellom kommunen og kulturrådet, er dette også et ledd i realiseringen av plattformen lokalt.

Reguleringsplaner har konsekvenser for frivilligheten. Årsbudsjettet er et kjernedokument som gir signaler og formulerer rammevilkår for 3. sektor i kommunen.

3 KULTURRÅDETS ENGASJEMENT, OPPLÈGG OG GJENNOMFØRING

3.1 Kulturrådets engasjement og opplegg for 3. sektor på kulturområdet

Bakgrunnen for kulturrådets engasjement for 3. sektor er omtalt i kapittel 1. Manglende kunnskap og dokumentasjon om det frivillige kulturlivet har helt siden rådet ble etablert i 2010, gjort det vanskelig å fremme saker for lag og foreninger og begrunne dem tilfredsstillende. Ikke minst gjelder dette i budsjettssammenheng hvor det fremmes få konkrete saker. Vi vet at behov er til stede, men det skorter på både konkrete planer, gode beskrivelser og begrunnelser. Resultatet er at tiltak direkte myntet på lag og foreninger på kulturområdet begrenser seg til enkle tilskuddssaker og noen konkrete saker som er fremmet fra enkelte lag og foreninger. Idretten har tradisjon for å fremme saker og søknader hvor det er utarbeidet prosjektlister, planer og beskrivelser.

Kulturrådet har erfart at kunnskap om aktørene i 3. sektor på kulturområdet er tilfeldige og mangelfulle. Det finnes oversikter over hvilke lag og foreninger som har tilhold i kommunen, litt om økonomi og litt om navn på kontaktpersoner. Det finnes ikke noe sted en samlet oversikt over status, medlemmer, aktiviteter og behov for ønskede tiltak.

Idretten er gjennomorganisert med Norges Idrettsforbund med en rekke særforbund, og har også et administrativt apparat på fylkesnivå. Derfor er det lett å skaffe seg informasjon om idrettens situasjon. Det kan fremmes gjennomarbeidede planer for anlegg og drift som grunnlag for prioriteringer, økonomi og gjennomføring. Det gir resultater.

Kulturrådet ønsker at lag og foreninger på kulturområdet får den samme mulighet til å få utredet og fremmet sine behov og planer, og deretter få dem prioritert og gjennomført.

Kulturrådets innsats når det gjelder det frivillige kulturlivet i kommunen er oppsummert i de påfølgende tre avsnittene:

- 3.2. Kulturregistreringen,- spørreundersøkelse til alle lag og foreninger på kulturområdet i kommunen**
- 3.3 Gruppearbeid for framtidig utvikling av det frivillige kulturlivet i kommunen på lang sikt**
- 3.4 Utarbeidelse av samlet plan og handlingsprogram**

Kulturrådet vil behandle hele Kommunedelplan kultur når den foreligger. I dette dokumentet er det frivilligheten som behandles.

Kulturrådet har av hensiktsmessige årsaker inndelt frivillig sektor innen kulturlivet i Ullensaker i fire hovedkategorier:

- Sang og musikk
- Dans og teater
- Kunst og kunsthåndverk
- Øvrige organisasjoner

Innenfor kirke og trossamfunn er det lønnede ansatte. I tillegg bidrar frivillige, ulønnede, i stor grad for å tilby kulturaktiviteter for alle aldersgrupper. Den frivillige aktiviteten i kirkelige miljøer er stor. Kulturrådet har ivarettatt den kirkelige aktivitet gjennom de øvrige kategorier.

Kulturrådets utredning tar ikke med organisasjoner og foreninger som i sitt utgangspunkt forholder seg til en medisinsk diagnose som for eksempel Landsforeningen for hjerte- og lungesyke, Kreftforeningen, Diabetesforbundet osv. Det er en rekke slike lag og foreninger som har lokallag i Ullensaker.

Kulturrådet oppfatter at behovene i disse foreningene i hovedsak vil være sammenfallende med de behov som uttrykkes fra lag og organisasjoner som er med i kulturregistreringen. Det gjelder både organisasjonskompetanse og behov for lokaler. Utviklingen viser at foreninger med utgangspunkt i en medisinsk diagnose er voksende. Kunnskapen om dette forsterker nødvendigheten av de strategier som presenteres.

Frivilligsentralen i Ullensaker hører med i et totalbilde av frivilligheten i kommunen. Frivilligsentralene rundt i landet har plassert seg i gråsonen mellom det offentlige (stat/kommune) og frivillig sektor. Frivilligsentralene har en sosial profil og ofte både et sivilt og kommunalt eierskap.

Også i Ullensaker er Frivilligsentralen en aktør i grenselandet mellom offentlig og frivillig sektor. Den er en selvstendig drifter av sosiale aktiviteter og gjør en stor innsats. Frivilligsentralen samarbeider med en rekke lokale lag og foreninger. Kulturrådet har valgt å ikke gå nærmere inn på Frivilligsentralens rolle i denne utredningen. Kulturrådet vil imidlertid følge med i den videre utvikling av frivilligsentralene generelt og i Ullensaker spesielt.

3.2 Kulturregistreringen,- spørreundersøkelse til alle lag og foreninger på kulturområdet i kommunen

Kulturrådet gjennomførte i perioden 2011-2013 en større intervjuundersøkelse om situasjonen for lag og foreninger innenfor kulturområdet i kommunen. Resultatene fra undersøkelsen ble presentert våren 2014 i rapporten om «Kulturregistrering av lag og foreninger 2011-2013».

Allerede i stiftelsesåret 2010 bestemte kulturrådet seg for å gjennomføre registreringen. Bakgrunnen for dette var at kulturrådet tidlig erfarte at de kommunale kulturområdene som bibliotek, kulturskole, kulturhus og kulturminnevern var relativt godt beskrevet og dokumentert. Derimot var kunnskapen om frivillige lag og foreninger tilfeldig og til dels meget lav. For å få bedre oversikt og mer kunnskap om kulturlivets mange lag og foreninger ble arbeidet med intervjuundersøkelsen satt i gang. Undersøkelsen med registreringer, databehandling og rapportering er i sin helhet gjennomført av Kulturrådets egne medlemmer.

I alt 114 lag og foreninger i kommunen ble invitert til å delta og svare på et omfattende spørreskjema. Det ble nedlagt et stort arbeid med å få de inviterte til å svare, og etter gjentatte purringer var det mottatt svar fra 79 av lagene (svarprosent på ca. 70). De inviterte lag og foreninger ble delt inn i grupper med følgende svarprosenter:

- Sang og musikk 17 av 22: 77%
- Dans og teater 10 av 14: 71%
- Kunst og kunsthåndverk 4 av 7: 57%
- Pensjonistlag 10 av 13: 77%
- Historie og samfunn 5 av 5: 100%
- Livssyn (trossamfunn) 3 av 10: 30%
- Humanitære og samfunnsrelaterte 9 av 9: 100%
- Helse og omsorg 5 av 5: 100%
- Andre barn og ungdomslag 8 av 14: 57%
- Andre voksne lag 8 av 15: 53%

Seks av gruppene hadde svarprosenter mellom 70 og 100%, tre av gruppene hadde mellom 53 og 57%. I en gruppe var svarprosenten 30%.

Spørreskjemaet hadde i alt 12 hovedspørsmål med en rekke underspørsmål:

Spørsmål 1-3:

Formelle og absolutte opplysninger:

Formalia, organisering, kontingent, medlemsmasse, aktiviteter og formålsparagraf.

Spørsmål 4-10:

Spørsmål om vurdering av situasjonen for laget om:

- medlemsmassen,- omfang aktive og passive og situasjonen med hensyn til rekruttering
- lokaler for øvelse, produksjon og presentasjon
- økonomien for anlegg og utstyr, for drift og for finansiering av nye tiltak
- kunnskap og kompetanse for kulturfaglig virksomhet og utvikling
- samarbeidet med andre innenfor kulturlivet, med næringslivet, og med det offentlige

Her ble lagene invitert til å gi enkle vurderinger besvart med ja-nei-vel ikke og bra-mindre bra-dårlig i tillegg til at det var mulighet til å beskrive med tekst hva dårlig og mindre bra bestod i, og hva som kan gjøres med det. Det ga mulighet for laget til å karakterisere situasjonen, samtidig som det ga mulighet for å konkretisere problemet/behovet og mulige tiltak.

Spørsmål 11-12:

Disse var generelle med beskrivende svar:

- hva kan laget bidra med i et samfunnsmessig perspektiv på lokalplanet?
- hva mener dere at Kulturrådet kan bidra med, og hva bør rådet ta seg av?

Mange av spørsmålene ble besvart av de fleste lagene, men det var en rekke spørsmål hvor det var relativt få som har svart, spørsmål som for mange syntes irrelevante eller vanskelige å svare på.

Opplegg og resultater er presentert i en egen rapport « Kulturregistrering av lag og foreninger 2011 – 2013», datert 30. april 2014 og utgitt av Kulturrådet.

Resultater som er vesentlige for strategiene og handlingsprogrammet i del 2 i dette dokumentet, er delvis innarbeidet innledningsvis i presentasjonen av de enkelte strategiene.

3.3 Gruppearbeid for framtidig utvikling av det frivillige kulturlivet i kommunen på kort og lang sikt

Kulturregistreringen ga et bredt og godt bilde av dagens situasjon for de mange gruppene lag og foreninger. Grad av tilfredshet og utilfredshet varierer naturlig en god del i de ulike lag og foreninger, og de varierer for de forskjellige tema som tas opp. Det er en rød tråd gjennom materialet som kan beskrives slik:

- 70% av alle lag og foreninger svarte at de er fornøyde med tingenes tilstand
- 30% var mer eller mindre misfornøyde med mulighetene eller tingenes tilstand

Med dette materialet som utgangspunkt stod Kulturrådet overfor neste utfordring:

- formulere langsiktige målsettinger for den framtidige utviklingen av frivillig sektor på kulturområdet
- finne fram til strategier og virkemidler for hvordan målene kan nås
- konkretisere aktuelle og nødvendige tiltak og innarbeide dette i et handlingsprogramme

Dette var utfordrende oppgaver for så vel kulturrådets medlemmer som for en sektor som i liten grad har vært vant til å tenke langsiktig, og hvor aktørene i lag og foreninger stort sett har hatt nok å gjøre med å holde driften gående.

Kulturrådet valgte å invitere alle lag og foreninger til et omfattende gruppearbeid. Siktemålet var å få flest mulig lag og foreninger til å delta aktivt med å utvikle veien videre for frivilligheten. Kulturregistreringen er et viktig grunnlagsmateriale for arbeidet. Kulturrådet ønsket å legge til rette for en prosess som involverte så mange som mulig i arbeidet, slik at det frivillige kulturlivet i Ullensaker har et eierskap til planen.

Forberedelsene til gruppearbeidene startet i februar 2014. Det ble lagt ned et stort arbeid i forberedelsene til opplegget. Totalt startet gruppearbeidet med 51 interesserte personer som representerte 29 lag og foreninger innenfor kulturområdet i kommunen. Kulturrådets medlemmer engasjerte seg aktivt og fungerte som ledere for de forskjellige gruppene.

Gruppedeltakerne ble delt inn i 4 arbeidsgrupper:

- Sang og musikk
- Dans og teater
- Kunst og kunsthåndverk
- Øvrige organisasjoner (denne arbeidsgruppen ivaretok alle gruppene fra pensjonistlag til og med "Andre voksne lag" i oppsettet i pkt. 3.2 Kulturregistreringen)

Det ble i alt gjennomført 5 samlinger. Det første møtet ble holdt i mai 2014 og det siste i januar 2015.

Gruppedeltakerne fikk til hvert møte diverse grunnlagsmateriale, spørsmål til aktuelle problemstillinger og referater fra foregående møter. Deltakerne tok gjerne med seg dette til egne lag og foreninger, slik at bidragene fikk en stor og viktig innvirkning på det endelige resultatet av gruppearbeidet. På denne måten fikk lag og foreninger en unik mulighet til å påvirke utviklingen og retningen for det frivillige kulturlivet i kommunen, og de sitter formodentlig også igjen med betydelig innsikt i hvilke utfordringer frivillige lag og foreninger og det offentlige står overfor i tiden framover. Med tanke på den befolkningsvekst som er forventet i Ullensaker kommune, ser Kulturrådet på denne brede deltakelsen i arbeidet som viktig.

Tema for gruppemøtene var som følger:

- **Møte 1. Oppstart, fellesmøte for alle deltakere**
Dette ble holdt i rådhuset og var lagt opp med sikte på felles informasjon og at deltakerne skulle bli kjent med hverandre. Arbeidsmetodikk, målsettinger og opplegg for de kommende møtene ble presentert. Resultatet fra kulturregistreringen og opplegget for neste gruppemøte ble deretter gjennomgått. De neste møtene ble holdt gruppevis.
- **Møte 2. Dagens situasjon for lag/forening**
Status, behov og utfordringer ble diskutert i gruppene. Likheter og forskjeller ble registrert. Tanker og skisser omkring framtidsscenarioer og framtidige målsettinger og virkemidler ble delt ut som grunnlag for neste møte.
- **Møte 3. Scenarier, mål, virkemidler og tiltak for framtidig utvikling**
Gruppene diskuterte framtidsmulighetene mot 2030/2040 for sine lag/foreninger.
- **Møte 4. Videreføring av tema fra møte 3**
Videreføring av innholdet i forrige møte, med konklusjoner om framtidige målsetting. Tanker om framtidige strategier for å nå målsettingene ble delt ut som forberedelse til det 5. arbeidsgruppemøtet.
- **Møte 5. Muligheter og strategier for å nå framtidige mål, konklusjoner**
Det siste arbeidsgruppemøte gikk grundig inn på mulige strategier for å nå den valgte målsettingen. Oppsummering av gruppens vurderinger og konklusjoner med innspill til handlingsprogrammet ble lagt fram.

3.4 Utarbeidelse av samlet plan og handlingsprogram

Kulturrådets medlemmer forestår deretter det avsluttende arbeidet som omfatter:

- **en hoveddokument** som beskriver arbeidet som er utført; rammene for arbeidet, valg av målsettinger, kulturregistreringen, gruppearbeidet, utformingen av strategier samt og handlingsprogrammet
- **et konkret forslag til handlingsprogram** for hvordan de valgte målsettingene for utviklingen av 3. sektor på kulturområdet skal nås

Handlingsprogrammet foreslår tiltak innenfor følgende tidsrammer:

- To kortsiktige perioder 2016 – 2019 og 2020 -2023
- To langsiktige perioder 2024 – 2030 og 2031 – 2040

Handlingsprogrammet er generelt formulert. Det angir hvilke tema som det blir viktig å arbeide videre med og hva det innebærer av oppgaver. Med unntak av noen konkrete tiltak på kort sikt finnes det foreløpig ikke noe grunnlag for å utarbeide detaljerte og konkrete prosjekter og tiltak på lengre sikt. Dette kan først bli realiteter når det er fattet beslutninger om framtidige mål og midler. På mange områder vil de første tiltakene bestå i å utrede/klargjøre hva problemer og behov består i og hvordan de best kan løses/imøtekommes før det konkrete arbeidet med tiltakene kan starte.

Foran et viktig møte

Jeg vil stå fram
som den jeg er.
Være meg selv
helt og fullt.
Åpen og ærlig.
Uredd.
Si klart fra
hva jeg tror,
og hva jeg ikke tror.
Være meg selv?
Men først må jeg finne ut hvem jeg er.

Marit Synnøve Nordby

4 MÅLSETTINGER FOR UTVIKLING AV 3. SEKTOR PÅ KULTUROMRÅDET

Kulturrådet har som grunnlag for arbeidet med strategier og handlingsprogram for utvikling av lag og foreninger, vurdert og konkretisert både hvilke kvalitative mål som må settes, og hvilke kvantitative mål som det må strebes mot.

Målene er belyst og konkretisert i følgende avsnitt:

- 4.1 **Kvalitative mål for befolkningens deltakelse i frivillig sektor på kulturområdet og litt om tilbud og tilrettelegging**
- 4.2 **Status og prognoser/scenarier for framtidig vekst i Ullensaker,-grunnet for utforming av kvantitative mål**
- 4.3 **Målsetting for framtidig/langsiktig endring/vekst i befolkningens deltakelse i frivillig sektor kulturlivet**
- 4.4 **Målsetting for framtidig vekst i aldersgruppene barn/ungdom, voksne og eldre**

4.1 Kvalitative mål for befolkningens deltakelse og litt om tilbud og tilrettelegging

Som det er dokumentert i kapittel 2, er kultur avgjørende viktig for trivsel, integrering og folkehelse. Kultur gir livet mening. Det er limet i samfunnet. I budsjettframlegg både for 2014 og 2015 skriver rådmannen:

"Forskning viser at kultur utgjør en kvalitetsforskjell i forhold til folks trivsel, helse, deltakelse, tilhørighet, identitet, nettverk, ferdigheter, utvikling, m.m. og opplevelse av mening og sammenheng i tilværelsen. Kunst og kultur har en grunnleggende meningsskapende funksjon i ethvert moderne samfunn, og nivå og omfang på kulturfeltet vil være avgjørende for hvor attraktiv og handlekraftig Ullensaker kommune skal være i årene fremover."

Sett i forhold til Kulturrådets engasjement for 3. sektor i kulturplanarbeidet, vil det være relevant å splitte målsettingen i to:

1. Flest mulig i befolkningen engasjerer seg aktivt i kulturlivet, både gjennom lag og foreninger og i det øvrige kulturliv.
2. Det må være høy kvalitet i tilbud og aktiviteter i 3. sektor. Det er forutsetning for å oppnå det kvantitative målet.

Ad pkt. 1: Generelt mål for befolkningens engasjement

Bakgrunnen for at flest mulig bør engasjere seg kulturelt framgår med all tydelighet av oppsummeringene i kapittel 2 og av rådmannens presisering gjengitt ovenfor.

Som en handlingsrettet formulering kan vi uttrykke det slik:

- Et kvalitativt mål for lag og foreninger i kulturlivet vil generelt være å sørge for at en ved å engasjere seg i kulturlivet opplever økt trivsel og tilhørighet, at det gir deltakerne positive utfordringer og opplevelser

Ad pkt. 2: Mål for tilbud og tilrettelegging

Som en konkretisering av disse målene blir det viktig:

1. å engasjere en så stor del av befolkningen som mulig i kulturelle aktiviteter, lag og foreninger ved legge til rette for at det skal finnes et tilfredsstillende stort og tilgjengelig mangfold av kulturelle tilbud.

Dette kan bety vesentlig utvikling av kulturtilbud lokalt i hele kommunen for spesielt barn og ungdom.

2. at den enkelte aktør/deltaker i lag og foreninger opplever et positivt utbytte av sin deltakelse. Det gjelder også for de som deltar i driften i det enkelte lag eller forening.

Dette er punkter som gir mål for handling og tiltak, det blir bl.a. viktig:

1. å finne fram til en ansvarsfordeling mellom hva frivilligheten best kan stå for og hva det offentlige må stå for.
2. I praksis mener Kulturrådet at det må bety:
  - at en viderefører og utvikler en organisasjonsmodell som gir maksimal tilrettelegging for frivillig drift, og hvor kommunen/det offentlige må ta ansvar for funksjoner/aktiviteter som av forskjellige grunner ikke lar seg gjennomføre på frivillig basis,
  - at kommunen/det offentlige må medvirke aktivt faglig og økonomisk til at frivilligheten på en tilstrekkelig enkel måte kan rekruttere til og drifte det mangfoldige kulturtilbudet som frivilligheten står for
3. å organisere tredje sektor på en måte som letter nødvendig samarbeid med kommunen/det offentlige, og organisere kommunens kulturellerrelaterte funksjoner slik at samarbeidet kan gjennomføres så enkelt og effektivt som mulig
4. å sørge for at kommunens samarbeid med frivilligheten gjennomføres uavhengig av svingninger i den kommunale økonomien, evt. med unntak av framtidige nye og større investeringer.

I dette bildet er det samtidig viktig å understreke behovet for å tilrettelegge for handling og tiltak for:

1. nye kulturformer som hele tiden oppstår og engasjerer, og som ikke minst ungdommen engasjerer seg i,
2. den voksende innvandrerbefolkningen i kommunen.

4.2 Visjon for utviklingen av frivillig sektor på kulturområdet i kommunen

Kommuneplanens visjon for kommunen som helhet reflekterer den store veksten:

”Vekstkommunen – tilgjengelig, attraktiv og handlekraftig!”

Denne visjonen bør også gjennomsyre tenkningen på kulturområdet i kommunen. Kulturrådets visjon for utviklingen av frivillig sektor på kulturområdet er:

Kjennskap gir vennskap - synlig og levende i et aktivt felleskap

Vår visjonen må være så bærekraftig og universell at den står fram som en attraktiv dimensjon i samfunnet vi lever i. Vi må sørge for at kulturen er synlig og gir mange gode møteplasser. Kultur er en verdi i samfunnet, og den styrker vennskap mellom alle type mennesker, uavhengig av kjønn, alder, funksjonsevne og nasjonalitet.

Det er viktig å ha en visjon. Den gir et framtidshåp og er en drivkraft til å gjennomføre noe. Vår visjon står for noe stabilt og forutsigbart. Vår visjon er nøye knyttet til verdier som vi står for. Visjonen skal gjennomsyre strategier, mål og planer.

Ullensaker er en kommune med stor befolkningsvekst. Mange innbyggere i Ullensaker kommer fra andre land med andre religioner, livssyn og en annen kultur. Det er viktig at vi ivaretar og henter fram mangfoldet i det kulturelle bildet. Ulike kulturtiltak vil gjennom likeverd, toleranse og gjensidig respekt være viktige for integrering i miljøet. Kulturen kan betraktes som limet i et demokratisk samfunn.

4.3 Status prognoser/scenarier for framtidig vekst i Ullensaker

For å kunne vurdere mulighetene og nødvendige tiltak og virkemidler for framtidig vekst i 3. sektor på kulturområdet, er det viktig med innsikt i hvordan kommunen kan komme til å utvikle seg i tiden framover. Det gjelder endringer og vekst i befolkningstallet totalt i kommunen, men også strukturelle endringer som alderssammensetning, inn- og utflytting (omfanget av utskifting av befolkningen), omfanget av innvandring til kommunen og lokaliseringmønsteret for framtidig bosetting i kommunen.

Hovedkildene for slik kunnskap finnes primært i Statistisk Sentralbyrås prognoser, og i kommuneplanen for Ullensaker som nå er under rullering. Den skal sluttbehandles i september 2015.

Befolkningsutvikling

Befolkningen i Ullensaker har økt sterkt de siste 20 årene som et resultat av etableringen av hovedflyplassen på Gardermoen. Fra rundt 17 000 innbyggere på midten av 1990-tallet til vel 33 000 i 2015.

Det er ventet at veksten vil fortsette på både kort og lang sikt. Statistisk sentralbyrå (SSB) har i forbindelse med bl.a. kommuneplanarbeidet for Ullensaker utarbeidet alternative scenarier for veksten. I den pågående rulleringen av kommuneplanen er det benyttet en midlere vekstprognose som tilsier følgende befolkningstallet fram til 2040: dagens befolkningstallet på ca. 33 000 innbyggere antas å øke til 38 000 i 2019, 50 000 i 2030 og hele 57.000 i 2040. Kommunen vil kunne nærme seg en fordobling i 2050. Dette er ekstremt stor vekst for en norsk kommune, og Ullensaker blir en av de større kommunene i Norge, slik kommuneinndelingen er i dag.

Befolkningsprognose kommuneplanen (SSB)	2014	2019	2030	2040
	32 796	38 200	50 700	57 000
% vekst fra 2014	-	20%	63%	74%
% årlig vekst	3,35%	2,45%	1,77%	1,18%

Prognoser er beheftet med betydelig usikkerhet, men det er verdt å merke seg at dette er en moderat prognose, og at den årlige veksten forutsettes å bli vesentlig lavere mot slutten av prognoseperioden. Det betyr at veksten kan bli lavere hvis for eksempel veksten i flytrafikken stagnerer, men den kan også bli betydelig høyere hvis flytrafikken og næringsutviklingen forøvrig, dvs. veksten i arbeidsplasser i kommunen, vokser sterkere enn forventet.

Aldersfordelingen i befolkningen

Prognosene gir også tall for hvilke endringer vi kan forvente oss i alderssammensetningen i befolkningen:

Aldersgrupper	2014	2019	2030	2040
Barn og unge opp til 16 år	7 500	9 900	12 400	14 400
Voksne fra 16 - 60 år	19 000	21 700	28 000	30 800
Eldre over 60	5 500	6 600	10 300	11 800
Sum	32 000	38 200	50 700	57 000

I følge prognosene vil aldersgruppene barn og unge under 16 år og eldre over 60 år grovt sett øke med i størrelsesorden 100% eller ca. en fordobling fram til 2040, mens gruppen voksne fra 16 - 60 vil øke vesentlig mindre, med bare om lag 60%.

Målt i antall blir bildet litt annerledes, barn og unge øker med ca. 7 000, eldre over 60 øker med ca. 6 300, mens voksne fra 16 - 60 år øker med 10 800.

Endringer og sammensetning

Omfanget av inn- og utflytting til/fra kommunen og antall innvandrere i kommunen har i de senere årene blitt betydelig. Stabiliteten i befolkningen endres. Det kan gi store utfordringer for trivsel, tilhørighet og ansvarfølelse for lokalsamfunnet.

I perioden 2004 til 2013 har det vært en årlig gjennomsnittlig innflytting til kommunen på hele 2 570 personer. I den samme 10-årsperioden har det vært en årlig gjennomsnittlig utflytting på 1 715 personer, det gir en gjennomsnittlig årlig økning på 855 nye innbyggere i Ullensaker. Det dramatiske i dette framgår når vi summerer innflyttingen over tiårsperioden: totalt har det i denne perioden flyttet inn over 25 000 nye innbyggere til kommunen! Riktignok har mange av dem flyttet ut igjen, men like fullt: hva skal til for at alle innflytterne skal bli gode og ansvarfulle ullsokninger? Utsiftingen av befolkningen er svært stor.

En betydelig og raskt økende del av innflyttingen gjelder innvandrere. I 2004 hadde 6,8 % av befolkningen i Ullensaker innvandrerbakgrunn, mens bare 10 år senere er denne andelen blitt nesten tredoblet, den er økt til 19 %.

Dette forteller mye om hvilke store utfordringer lokalsamfunnet står ovenfor.

Bosettingsmønsteret i kommunen

SSBs prognoser innbefatter også prognoser for det framtidige bosettings-/lokaliseringmønsteret i kommunen, mye basert på hva kommunen har trukket opp av retningslinjer for framtidig vekst i kommuneplanen.

Bostedsmønster:

Skolekretser	2014		2019	2030		Økning 2014-30
	Befolkning	Andel	Befolkning	Befolkning	Andel	Økning
Jessheim by (3 kretser)	14 037	44,2%	19 001	27 311	53,8 %	94,6%
Kløfta (2 kretser)	7 492	23,6%	8 538	10 808	21,3%	44,3%
Øvrige kretser	10 214	32,2%	10 648	12 612	24,9%	23,5%
sum	31 743	100 %	38 187	50 731	100%	59,8%

Tabellen illustrerer følgende utvikling:

- Jessheim by galopperer med nesten en fordobling fram til 2030, fra 14 000 til 27 000, og øker sin andel av kommunens befolkning til ca. 54%
- Kløfta vokser moderat med ca. 44% og reduserer sin andel av kommunens befolkning fra ca. 23% i dag til ca. 21%
- De øvrige 5 tettstedene i Ullensaker med tilhørende spredt bebyggelse, Algarheim, Borgen Mogreina, Nordkisa og Sand/Hovin, øker også, men veksten er redusert til ca. 24% over hele perioden, og befolkningsandelen reduseres fra 32% til ca. 25%.

Jessheim og Kløfta tar i følge denne tabellen 87,4% av framtidig vekst mens de øvrige kretsene får 12,6% av veksten.

I forslaget til retningslinjer for framtidig vekst i Akershus og Oslo (Høringsforslag for Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, utgitt av fylkeskommunene Akershus og Oslo), signaliseres det enda sterkere sentralisering. Her heter det at Jessheim og Kløfta skal ta 90% av veksten, dvs. at øvrige kretser skal ta beskjedne 10% av veksten, eller totalt ca. 1 900 mennesker i løpet av de 15 årene frem til 2030.

4.4 Målsetting for framtidig/langsiktig endring/vekst i befolkningens deltakelse i kulturlivet – deltagelse i lag og foreninger

Deltakelse i kulturlivets organisasjoner

Kulturregistreringen viser at kulturlivets lag og foreninger hadde rundt 10 000 medlemmer i 2014, fordelt på ca. 120 lag og foreninger. Dette representerer rundt 30 % av befolkningen i kommunen. I praksis vil andelen være noe lavere hvis vi tar i betraktning at en del antas å være medlemmer i flere lag og foreninger.

Aldersmessig er deltakelsen svært ujevn. Lavest er den for gruppen under 16 år, bare 20%, men her må en regne med at mange deltar i aktiviteter i kulturskolen og i private kulturtilbud. Antas det at dette utgjør i størrelsesorden 1 000 unge, øker andelen unge som er aktive på kulturområdet til om lag 30-35%. Også for gruppen 16 til 60 år er deltakelsen lav med også bare rundt 20%. Høyest er deltakelsen blant de over 60 år med en deltakelse på omkring 80%.

Alternative framtidige scenarier for engasjement i lag og foreninger på kulturområdet

Med henvisning til forskning og offisielle dokumenter mener Kulturrådet at deltakelse i kulturlivet er så vesentlig for den enkelte innbyggers trivsel og helse, at engasjementet innenfor kulturlivets lag og foreninger på sikt bør økes. Ikke minst framstår dette som viktig når vi vet at andelene unge og voksne opp til 60 år er relativt lave.

Som utgangspunkt for vurdering og valg av målsetting har Kulturrådet utarbeidet 4 scenarier for utviklingen på lang sikt av medlemstallet i lag og foreninger på kulturområdet:

År	Alternative scenarier			
	Stagnasjon	Status Quo	Middels vekst	Stor vekst
	Uendret antall medlemmer	Samme andel som i 2014	Andel økende til	Andel økende til
	Synkende %-andel	30,4%	40%	50%
2014	10 000 (30,4%)	10 000	10 000	10 000
2019	10 000 (26,1%)	11 400	12 500	13 600
2030	10 000 (19,7%)	14 500	17 900	21 400
2040	10 000 (17,5%)	17 300	22 800	28 500

Alternativ stagnasjon

Her er utgangspunktet at medlemsmassen forblir uendret, dvs. at antallet medlemmer i lag og foreninger holder seg på ca. 10 000 som i dag. Det vil bety at andelen av befolkningen som er medlemmer i lag og foreninger på kulturområdet synker fra 30,4% i dag til bare 17,5% i 2040. Vi vet at mange lag og foreninger sliter med rekruttering og økonomi. Dette scenariet representerer et pessimistisk syn på utviklingen.

Alternativ status quo

Dette alternativet legger til grunn at andelen som er medlemmer i dag opprettholdes også i framtida, på ca. 30%. Dette betyr at medlemsmassen i lag og foreninger vil måtte følge den valgte befolkningsprognosen og øke fra ca. 10 000 i 2014 til 14 500 i 2030 og videre til 17 300 i 2040. Hvis en forutsetter å øke andelen barn og unge og voksne under 60 år, betyr dette scenariet at medlemsandelen av eldre må reduseres tilsvarende.

Alternativ middels vekst

Alternativet uttrykker at det vurderes som riktig å øke andelen som er medlemmer noe, fra dagens 30,4% til 40% i 2040. Det betyr at medlemstallet må øke noe mer enn i alternativ Status

quo, fra 10 000 i dag til 17 900 i 2030 og til 22 800 i 2040. Det gir rom for å øke deltakelsen for begge gruppene under 60 år og fortsatt engasjere 80 % av alle over 60 år.

Alternativ stor vekst

Alternativet uttrykker en målsetting om at andelen medlemmer øker fra dagens 30,4 % til hele 50 % i 2040. Det betinger økning til 21 400 medlemmer i 2030 og til hele 28 500, eller nesten en tredobling fram til 2040.

Valgt målsetting

Arbeidsgruppene har konkludert med scenariet «Middels vekst» som målsetting for ønsket utvikling.

4.5 Målsetting for framtidig vekst i aldersgrupper

Med ønske om vekst i deltakelsen i lag og foreninger for gruppene barn og unge og voksne under 60 år, og opprettholde andel eldre som aktive i lag og foreninger blir målsettingen for aktiv deltakelse for de tre aldersgruppene:

- Andelen barn og unge under 16 år økes fra ca. 20% til 34%
- Andelen voksne mellom 16 og 60 år økes fra 20% til 28%
- Eldre over 60 år beholder sin høye deltakelse på 80%

Dette gir følgende målsetting for økning i antall medlemmer i lag og foreninger på kulturområdet:

Målsetting for utvikling i deltakelse i kulturlivets organisasjoner	2014	2019	2030	2040
Barn og unge opp til 16 år i %	20%	22%	28%	34%
Barn og unge opp til 16 år i antall	1 600	2 300	3 400	4 800
Voksne fra 16 – 60 år i %	20%	22%	25%	28%
Voksne fra 16 – 60 år i antall	3 900	4 900	6 800	8 600
Eldre over 60 år i %	80%	80%	80%	80%
Eldre over 60 år i antall	4 500	5 300	8 000	9 400
Sum medlemmer	10 000	12 600	18 200	22 800

For barn og unge innebærer målsettingen ca. en fordobling av antall som engasjerer i kulturaktiviteter fram til 2030, og en tredobling fram til 2040.

For voksne under 60 år betyr målsettingen en økning på ca. 75% fram til 2030 og en økning til litt over det dobbelte fram til 2040.

For eldre over 60 år betyr målsettingen litt over en fordobling av medlemstallet fram til 2040.

5 FRAMTIDSPERSPEKTIVER FOR 3. SEKTOR PÅ KULTUROMRÅDET - OM OPPLEGGET MED AKTUELLE STRATEGIER OG HANDLINGSPROGRAM

Ny kommuneplan for Ullensaker sluttbehandles i september 2015. Befolkningsprognosen som ligger til grunn for planen er det redegjort for i kapittel 4.

I tillegg vil Kulturrådet understreke at Jessheim er tiltenkt rollen som regionsenter. Samlet befolkning er i dag ca. 95 000, og den kan i løpet av de neste 25 år øke til omkring 140 000 mennesker.

Som innledning til kapittel 5 vil Kulturrådets gi en kort redegjørelse om hva Hamar og Kristiansand har av kulturanlegg. Det kan gi en pekepinn om hvilke behov og utfordringer Ullensaker står ovenfor. Kulturrådet trekker ikke dette fram for å si hva Ullensaker må ha, men for å få en ide om hva befolkningsveksten kan bety.

5.1 Eksempler på omfanget av større kulturanlegg i andre byer

Kulturrådet har studert hva som har skjedd i nabobyen Hamar og i Kristiansand. Begge byene blir ofte omtalt som gode kulturkommuner

Hamar kommune er befolkningsmessig på størrelse med Ullensaker, 29 000 mot 33 000, mens byen Hamar er vesentlig større enn byen Jessheim, 25 000 innbyggere mot 17 000. På 20 års sikt kan byene bli om lag like store. Hamarregionen er i dag på størrelse med Øvre Romerike, men her vil Øvre Romerike på sikt trolig bli vesentlig større.

Kristiansand kommune er i dag vesentlig større enn Ullensaker, og den vil være en god del større også når 2040 er passert. Når det gjelder omlandet/regionen, er Kristiansandsregionen vesentlig større enn Øvre Romerike i dag, men her vil forskjellen etter hvert utlignes.

Andre kommuner som kunne vært aktuelle å studere, er for eksempel Ålesund, Tromsø, Drammen og Fredrikstad. Alle byene er til dels betydelig større enn Ullensaker i dag, men forskjellene blir etter hvert mindre og befolkningsmengden totalt i omlandet er stort sett i samme størrelsesorden.

En rask telefonrunde til Hamar og Kristiansand ga følgende oversikt med hensyn til større kulturanlegg:

	Kristiansand 2014	Hamar 2014	Ullensaker	
			2014	2040
Ant. innbyggere i kommunen	87 000	29 000	33 000	57 000
Ant. innb. i region/omland	140 000	91 000	95 000	140 000
Antall større kulturarenaer	4	3	1	?
Ant. fritidsklubber/Ungdomshus	11	3	2	?
Antall elever kulturskolen	1 463	320	Ca. 600	?
antall på venteliste	Ca. 400	ca. 200	?	?
Antall kinoer	2	1	1	?
antall saler	8	5	3	?
antall stoler	1 200	831	625	?

Kristiansand har vesentlig mere å by på enn Ullensaker, men byen er også i dag vesentlig større, og det forklarer selvfølgelig en god del. Men det forteller også at med forventet befolkningsøkning i Ullensaker og i omlandet, vil behovene for kulturanlegg øke vesentlig. Spesielt er det imponerende å registrere omfanget og innholdet i de større kulturarenaene:

- **Teater- og konserthuset Kilden** har 4 store saler for orkester, teater, opera og en multisal med totalt over 2 000 seter i tillegg til mange andre lokaler bl.a. for kulturhusdrift mm
- **Samsen kulturhus** er Norges største og mest mangfoldige kulturhus for unge mennesker
- **Odderøyas kultursenter** består av rundt 100 bygg hvor det finnes et mangfold av kunst- og kulturaktiviteter. I tillegg til to kaféer finnes aktører innenfor billedkunst, glasskunst, keramikk, redesign, smykkekunst, tekstil, scenekunst, musikk og mye annet. Odderøya er et friområde som er spekket med historier, kulturminner og verneverdige bygg

Hamar har ca. en tredjedel av befolkningstallet i Kristiansand og litt i underkant av dagens befolkningstallet i Ullensaker, men de har med nye kulturhus mye å by på:

- **Hamar kulturhus** som huser bibliotek, kulturskole, teater, kino, musikkverksted, galleri, kafe, kontorer for Hedmark og Oppland musikkråd, og et stort antall øvelseslokaler for mindre grupper, kor, korps, dans og teater, konferansesal, møtelokaler. Kulturhusadministrasjonen har kontorer her.
- **Disen kulturvekstun** (Disentunet) er spesialutformet med tanke på at det skal være øving- og konsertlokale for kor og korps, men rommer også andre kulturaktiviteter
- **Hamar teater** (gml. Rådhus) huser et privat teaterkompani

Sammenlignet med de to byene, Kristiansand og Hamar, er det nærliggende å konkludere med at Ullensaker vil stå overfor store og spennende utfordringer i årene framover. Kulturrådet er imponert over hva ikke minst Hamar har fått til på dette området.

5.2 Strategier, tiltaksområder/virkemidler og handlingsprogram på kort og lang sikt

Kulturregistreringen stilte en rekke spørsmål til alle lag og foreninger i kommunen med sikte på å kartlegge status, problemer og behov for virksomheten i lagene. Foruten konkrete spørsmål om formalia, kontingent, og medlemsmassen i dag, omfattet undersøkelsen spørsmål om situasjonen med hensyn til

- tilgang/rekruttering av aktive så vel som passive nye medlemmer
- tilgang på hensiktsmessige lokaler for virksomheten
- samarbeid med kommunen og med næringslivet
- nødvendig kompetanse for å drive lag og foreninger på en tilfredsstillende måte
- nødvendig økonomi for å kunne drive og utvikle lag og foreninger tilfredsstillende

Resultatet var som beskrevet i kapittel 3 gjennomgående positivt, men det var også en del problemer og udekkede behov for svært mange lag og foreninger, og de favnet alle temaene listet opp ovenfor. Som spesielt viktige og problematiske områder kan vi peke på

- hensiktsmessige lokaler både lokaliseringmessig og for øvelse/produksjon og presentasjon
- nødvendig økonomi for både anlegg, utstyr og drift
- rekruttering til medlemskap generelt og som aktive i driften

Noen hadde også problemer og behov vedrørende kompetanse, og i samarbeidet med det offentlige, men spesielt samarbeidet med kommunen fikk god karakter.

Kulturrådet har valgt å benytte denne inndelingen til å formulere i alt 7 STRATEGIER for å konkretisere veien framover mot målet:

STRATEGI 1

Realisere målsettingen om vekst i 3. sektor på kulturområdet

STRATEGI 2

Tilrettelegge for kulturaktiviteter lokalt og sentralt i kommunen

STRATEGI 3

Tilrettelegge for godt tilpassede lokaler for alle lag og foreninger innenfor kulturområdet

STRATEGI 4

Videreutvikle samarbeidet mellom kommunen og det frivillige kulturliv

STRATEGI 5

Tilrettelegg for samarbeid mellom næringslivet og kulturlivet i Ullensaker

STRATEGI 6

Utvikle kompetanse, skoloring, praktisk hjelp

STRATEGI 7

Tilrettelegge for tilfredsstillende økonomi for drift og anlegg

I presentasjonen av hver strategi er det:

1. innledningsvis gitt en statusbeskrivelse hentet fra kulturregistreringen og arbeidet i gruppene
2. det er pekt på en del mulige tiltak/virkemidler/løsninger for utvikling
3. utarbeidet et handlingsprogram for tiltak på det aktuelle strategiområdet

Når det gjelder iverksetting av mange tiltak, er det nødvendig med mer kunnskap. Derfor foreslås det på en del områder kunnskapsinnhenting og utredninger.

HANDLINGSPROGRAMMET

Hver strategi avsluttes av et handlingsprogram med tiltak for:

- to kortsiktige perioder 2016 – 2019 og 2020 -2023
- to langsiktige perioder 2024 –2040

Hva er et menneske?

Hva er et menneske?
En strekkode
mellom evighet og evighet.
Et pust
i et lite sekund av tida.
Så lite, så ubetydelig.
Støv.

Hva er et menneske?
En dyrebar gave.
En skinnende glede.
En slipt diamant.
Ei stjerne på min himmel.
Så stort, så betydelig.
Mer enn støv.

Olaug Julseth Stokstad

6 STRATEGIER

STRATEGI 1

Realisere målsettingen om vekst i 3. sektor på kulturområdet

1.1 Dagens situasjon,- deltakelse i eksisterende lag og foreninger innenfor frivillig kultur

Lag og foreninger,- omfang, antall som er engasjert innenfor frivillig kultur

Statistikk utarbeidet i forbindelse med Kulturrådets kulturregistrering oppsummerte det frivillige kulturområdet til å omfatte 114 lag og foreninger fordelt på følgende grupper:

- 22 lag og foreninger innenfor Sang og musikk
- 14 lag og foreninger innenfor Dans og teater
- 7 lag og foreninger innenfor Kunst og kunsthåndverk, og
- 71 lag og foreninger med følgende underdeling:
  - 9 foreninger innenfor Humanitære og samfunn
  - 13 pensjonistforeninger
  - 5 lag og foreninger innenfor Historie og samfunn
  - 10 foreninger innenfor Livssyn
  - 5 foreninger innenfor Helse og omsorg
  - 15 foreninger innenfor gruppen Andre voksne
  - 14 foreninger innenfor gruppen Andre barn og unge.

Kulturregistreringen konkluderte med at disse foreningene hadde ca. 10 000 medlemmer eller ca. 30% av befolkningsmengden i Ullensaker. Aldersfordelingen var svært skjev sammenlignet med kommunens befolkning: 14% var under 20 år, 21% var mellom 20 og 60 år, og eldre over 60 år utgjorde hele 65%.

Situasjonen for rekruttering

Når det gjelder rekruttering til deltakelse i styre og stell, svarer 75% at den er bra, 25% svarer at den er mindre bra eller dårlig. Situasjonen er mindre godt for pensjonistlagene og gruppene Kunst og kunsthåndverk, Historie og samfunn og Helse og samfunn.

Når det gjelder rekruttering til medlemskap svarer hele 58% av lagene at den er mindre bra eller dårlig. Kun pensjonistlagene og gruppen andre barn og unge er fornøyde.

Satt opp mot målsettingen om betydelig vekst, og da spesielt for aldersgruppene opp til 60 år, kan dette indikere betydelig utfordringer både med hensyn til å rekruttere ledere og å rekruttere til deltakelse i lag og foreninger.

Utviklingen vil innebære at noen lag og foreninger ikke lenger har den samme aktualitet. Det betyr nye utfordringer, lag og organisasjoner må finne fram til nye arbeidsmetoder. De må fange opp nye kulturformer, og henvende seg til nye grupper i befolkningen.

Litt om de enkelte kulturgruppene

Sang og musikk

Når det gjelder medlemsmassen, er denne relativt stabil, men er svakere enn ønskelig. Interessen hos de yngre for å spille i korps går i bølger. Dette får konsekvenser for rekrutteringen til voksenkorps.

På korfronten savnes barne- og ungdomskor som kan gi rekruttering til voksne kor.

I kommunen er det også et aktivt spellemannslag som fører tradisjoner videre innen folkemusikk og gammeldans. Rekrutteringen skjer sporadisk og helst fra aldersgruppen 45 år og eldre.

Andre former for utøvelse av musikk kjenner en ikke godt nok til, men en vet at det er mange unge som spiller i band.

Dans og teater

Ullensaker teater har ventelister med barn og unge som ønsker å være med.

For dansegrupper er bildet mer differensiert. Særlig folkedansen sliter med rekruttering, selv om aktiviteten er stor, og oppslutningen fra dagens medlemmer er god.

Kunst og kunsthåndverk

Det er foreløpig bare en gruppe/forening for barn og ungdom innenfor kunst og kunsthåndverk. Dette er Ung Husflid som er svært populær og har ventelister. Utfordringen ligger i å få rekruttert medlemmer til å ta på seg tillitsverv. Det er ofte de samme som går igjen over flere år.

Når det gjelder voksne og eldre er medlemsmassen relativt stabil.

Øvrige organisasjoner

Gruppen øvrige organisasjoner omfatter mange og til dels svært forskjellige lag og foreninger: Historie og samfunn, livssyn, helse og omsorg og pensjonistforeninger for å nevne noe. Situasjonen når det gjelder rekruttering er like forskjellig som organisasjonene er forskjellige. Mange foreninger, og særlig de som retter seg mot befolkningsgruppen 60+ har god rekruttering, mens andre sliter.

Foreninger for ungdom: Flytting kan være et problem for yngre i utdanningsløpet, da det ikke finnes høyere utdanningsinstitusjoner på Øvre Romerike.

Livssyn: Synkende oppslutning om tradisjonelle kristelige foreninger som for eksempel misjonsforeninger.

1.2 Potensialet for vekst innenfor det eksisterende kulturlivet

Det er noen utfordringer, men Kulturrådets ser også muligheter for vekst.

Sang og musikk

Videreføres dagens situasjon synes potensialet for vekst noe begrenset, men det er også positive trekk. Lag og foreninger innen Sang og musikk har en målsetting om vekst, og med visse tiltak bør potensialet være godt:

- Det er stort engasjement for å kunne gjenskape situasjonen med skolekorps på alle skoler i kommunen
- Barne- og/eller ungdomskor på alle skoler i kommunen
- Ønske om utvikling av økende samarbeid mellom kulturskole og flere musikkgrupper/sjangre (for eksempel spellemannslag).

Dans og teater

Særlig teater har potensiale for å vokse. Det er stor interesse for å være med i teatergrupper blant barn og unge.

Dansen bør ha rekrutteringsmuligheter, men her er bildet mer nyansert. Særlig folkedansen sliter med å rekruttere yngre medlemmer. Det kan skyldes flere ting, blant annet "forgubbing" i dagens medlemsmasse, og at interessen for bygdekultur og folkedans er lav i forhold til interessen på 1960 og -70 tallet.

Dersom en kan få folkedansen inn i kulturskolen, kan potensialet for rekruttering øke, først og fremst ved å etablere en ny folkedansgruppe i kommunen.

Seniordansen har et mål om økt oppslutning og potensialet bør være godt.

Andre danseformer, som for eksempel ballett, blant annet i kulturskolen, har god rekruttering.

Kunst og kunsthåndverk

Husflidslaget og kunstforeningen kan vokse mye. Vi ser ikke for oss noen begrensning oppad. Lagene kan deles inn i klubber og grupper. Maleklubben kan f. eks. ha flere grupper som møtes forskjellige dager.

Det er viktig å sysselsette barn tidlig med kunst og kunsthåndverk. Vi vet at interessen blir tatt opp igjen i voksenalder.

Øvrige organisasjoner

Lokalområderelaterte lag/organisasjoner samt lag/organisasjoner innen spesialfelt og venneforeninger/fora vil øke noe og utvikle seg.

Helseaktiviteter vil sannsynlig få større betydning i framtida, også kulturaktiviteter som gir en identitetsopplevelse.

For pensjonister: Nye retninger innen data, reiseklubber, språkkubber, slektsforskning, helse og livssyn bør kunne gi grunnlag for betydelig vekst.

Historie og samfunn: Økende interesse for historie og lokalområderelaterte organisasjoner, slik som venneforeninger (Herredshuset, Raknehaugen, Kløfta gamle skole) og slektsforskning (finne sine røtter – identitet/tilhørighet).

Livssyn: Nye begrep og –organisasjoner når det gjelder livssyn og religion.

Innvandrerkulturer: Integrasjon må begynne i barnehage/skole og videreføres i foreningslivet.

Andre foreninger: Økende interesse for hobbyforeninger, slik som hagelag, håndverk i vid betydning, bilforeninger, m. m.

1.3 Tilrettelegging for deltakelse i kulturlivet for nye kulturformer og nye befolkningsgrupper

Nye befolkningsgrupper gir potensiale for vekst og utvikling. Men det er krevende å få innpass hos nye grupper. Det forutsetter at organisasjonene tenker nytt når det gjelder markedsføring. At nye befolkningsgrupper kommer med i frivilligheten, er viktig med hensyn til identitet, tilhørighet og trivsel.

Dagens situasjon,- deltakelse i lag og foreninger på kulturområdet fra innflyttere og innvandrere,

Ullensaker har en netto innflytting på ca. 1000 nye innbyggere hvert år. Samtidig forteller statistikken at det i tillegg flytter svært mange personer ut og inn til kommunen hvert år. Ca. 3000 personer flytter ut, og hele ca. 4000 flytter inn. Det betyr at hele 12,5% av kommunens befolkning er nyinnflyttede hvert år. Alle skal integreres, de skal føle seg hjemme i kommunen, de skal trives, og de skal føle ansvar for lokalmiljøet og for kommunen. Det er store utfordringer for kommunen, og for kulturlivet som alltid vil være et sentralt og godt møtested for å utvikle slike følelser og holdninger.

Nordmenn som flytter innenlands kjenner i utgangspunktet våre institusjoner og vet hvordan våre samfunn fungerer. De vil normalt ikke være fremmede for hvordan vi organiserer samfunnet generelt og kulturlivet spesielt, men de må likevel oppfordres til å bli aktive i kulturlivet. Det er en viktig utfordring for frivilligheten. Det betyr innsats når det gjelder markedsføring og innhold, slik at lag og foreninger oppfattes attraktive for nye grupper.

Innvandrere til Norge er en voksende gruppe. I Ullensaker utgjør nå andelen ca. 19%. Denne gruppen vokser raskt, og det antas at den vil være vesentlig større i 2030. Svært mange i denne gruppen vil i utgangspunktet være ukjente med vårt rike organisasjonsliv, våre måter å organisere oss på, våre interesser og hobbyvirksomheter, og på hvordan ting fungerer hos oss. Det er viktig at lag og organisasjoner tar utfordringen, skaffer seg kompetanse om hvorledes de skal møte nye befolkningsgrupper slik at de blir interessert i å delta i det frivillige organisasjonslivet.

1.4 Framtidig utvikling av lag og foreninger på kulturområdet, og hva må til for å fange opp innflyttere og innvandrere

Nye befolkningsgrupper vil kunne delta i de lag og foreninger som allerede finnes i Ullensaker, Men Kulturrådet er ikke fremmed for at det må etableres nye lag og foreninger, og hvor en må arbeide ut over kommunegrensene, slik at det blir tilstrekkelig antall interesserte.

Det stilles krav til kunnskap og forståelse for å møte innflyttere med en kulturbakgrunn som er annerledes enn vår. Hvorledes kan det skapes kontakt og møteplasser? Lag og organisasjoner kan for eksempel invitere representanter fra forskjellige grupperinger og be om at de forteller litt om sin bakgrunn, og hva de kan ønske å delta i. Likeledes kan lag og organisasjoner tilby å redegjøre for sin virksomhet der hvor det finnes en organisert gruppe blant innvandrere. Der hvor det er, kan en forsøke å utvikle et samarbeid, etablere et felles prosjekt til alle parter nytte. Slik kan det skapes kunnskap og forståelse om hverandre.

1.5 Framtidig utvikling i nye kulturformer, og hva kan gjøres for å fange opp disse formene og aktivitetene i 3. sektor

Framtida vil bringe nye arbeidsformer, ny metodikk, nye aktiviteter og nye organisasjonsformer. Organisasjonene må følge med i utviklingen, og til en hver tid vurdere hvilke konsekvenser det bør få for deres virksomhet.

Ny teknologi, sosiale media, hele den digitale verden får konsekvenser på flere måter for det frivillige kulturlivet. Mange har stor interesse og kompetanse innenfor dette feltet. Barn, unge og voksne deltar aktivt i sosiale media og i digitale spill. Dette er en verdensomspennende aktivitet som ikke tar hensyn til geografiske grenser. Frivilligheten må være bevisst på dette. Hvorledes kan digitale aktiviteter inkluderes? I et eventuelt ungdommens kulturhus må digitale aktiviteter ha plass.

1.6 Handlingsprogram for strategi 1

Et handlingsprogram for "Tilrettelegging for vekst" vil i stor utstrekning handle om kartlegging og utredninger

2016 - 2019

Utredde og gjennomføre:

- Samhandlingsrutiner kommune – kulturliv
- Støttefunksjoner for drift av/i enkelte grupper
- Utvikle kompetanse for drift og faglig utvikling
- Effektive økonomiske støtteordninger
- Kartlegge utfordringer og peke på muligheter for vekst
  - innenfor eksisterende kulturliv
  - innenfor grupper som er svakt representert
  - gjennom nye kulturformer og kulturuttrykk
- Etablere konkrete tiltak for spesielle grupper
  - barn og unge
  - innvandrergupper
- Legge til rette for nye interesseområder
- Legge til rette for nye møteplasser

2020 – 2023

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

2024 – 2040

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

STRATEGI 2

Tilrettelegge for kulturaktiviteter lokalt og sentralt i kommunen

Hensiktsmessig lokalisering av lokaler for lag og foreninger er viktig for engasjement og utvikling av virksomheten i lagene, og helt avgjørende for at målsettingene for utvikling av 3. sektor skal kunne nås.

2.1 Dagens situasjon

Ca. 20% av lag og foreninger eier sitt eget sted, vi formoder at dette er et uttrykk for at virksomheten for disse lagene lokaliseringmessig utøves på et tilfredsstillende sted. Alle øvrige 80% vil være avhengige av hvor det finnes tilfredsstillende tilbud, hva enten det gjelder kommunale eller private muligheter for leie/bruk.

I kulturregistreringen ble det ikke stilt direkte spørsmål om lagene var fornøyde med beliggenheten for tilgjengelige lokaler. Kulturkontoret har utarbeidet en oversikt over tilgjengelige lokaler. Listen omfatter ca. 60 forskjellige steder (bygninger) hvorav mange kan tilby en rekke lokaler, som for eksempel kulturhuset og i noen grad også skolene og mange forsamlingshus av forskjellig slag (velhus, grendehus, menighetshus osv.).

Oversikten tyder på at tilbudet både lokalt og sentralt er betydelig, og at det beliggenhetsmessig finnes gode muligheter for de fleste lag og foreninger. Mange vil også finne tilbudene gode nok.

Kulturregistreringen og gruppearbeidet gir imidlertid klart uttrykk for at det også finnes betydelige mangler, generelt gjelder det:

- lokaler/tilbud for barn og ungdom som savner lokale aktivitetstilbud og muligheter i lokalmiljøet
- en betydelig andel av lag og foreninger innenfor sang og musikk, dans og teater, kunst og kunsthåndverk samt andre lag og foreninger som har spesifikke skapende aktiviteter på programmet, og som er avhengig av at lokalene er godt tilrettelagt for deres virksomhet. Dette gjelder både i forbindelse med øving/produksjon og i forbindelse med presentasjon som f.eks. konserter og utstillinger.

2.2 Framtidig utvikling av tilpassede lokaler lokalt og sentralt blir avgjørende for å kunne oppfylle målsettingene om vekst og kvalitet for utviklingen av 3. sektor

Lokale kulturanlegg

Sentral planlegging av hvor veksten skal komme vil begrense utviklingen av de små stedene i kommunen, og det blir vanskelig å opprettholde tilbud i nærmiljøene. De lokale tettstedene må gis levelige vilkår.

Kulturrådet mener det er avgjørende viktig at barn og ungdom får muligheter til å dekke sine aktivitetsbehov på kulturområdet i sitt lokalområde/nærrområde, slik også elevundersøkelsen på skolene gir et klart uttrykk for. Det gjelder enten vi er i de mindre tettstedene i kommunen, Algarheim, Borgen, Mogreina, Nordkisa og Sand/Hovin, eller innenfor en rimelig aksjonsradius lokalt på Kløfta og Jessheim. Det gir aktivitet i trygge og kjente omgivelser, det gir tilhørighet og et mer meningsfylt lokalmiljø. Det eliminerer langt på vei behovet for å dra til sentrum på Kløfta eller Jessheim for å finne tilfredsstillende tilbud.

Som aktiviteter/anlegg for barn og ungdom som bør inngå i vurderinger om lokale anlegg vil Kulturrådet peke på:

- øvelseslokaler for kor, band og korps
- øvelseslokaler for dans, drill og lignende aktiviteter
- lokaler for forskjellige hobbyvirksomheter, spill og digitale aktiviteter
- møtelokaler, bokbuss

For voksne og eldre vil lokale tilbud innenfor kulturområdet kunne være

- øvelseslokale for dans (i tillegg til mosjon- og idrettsrelaterte aktiviteter)

- lokaler for forskjellige hobbyvirksomheter, spill og digitale aktiviteter
- møtelokaler, bokbuss

Denne strategien og disse kvalitetene vil være viktige også for andre grupper. Barn og unge med interesser for idrett og friluftsliv har det samme behovet for lokale tilbud, og det vil være mange grupper av voksne og eldre som med fordel vil kunne utøve sine aktiviteter og interesser lokalt. Det kan være aktiviteter som utøves av få, og av den grunn er lokalisert sentralt, men hvor det likevel bør vurderes om det skal være et tilbud lokalt.

Kulturrådet er kjent med at det er vedtatt kommunedelplaner for Borgen, Nordkisa, Kløfta, samt at alle skolene er tilrettelagt som nærmiljøsentra. Selv om tilretteleggingen ikke er god nok etter dagens behov og forventninger, så har Ullensaker kommune i mange år ved renovering/nybygging av alle grunnskolene hatt skolen som nærmiljøsentra som prinsipp.

Sentrale kulturanlegg

Det er behov for sentrale anlegg for svært mange kulturaktiviteter som det ikke er aktuelt å etablere lokalt i kommunen. Det gjelder aktiviteter som ikke utøves av mange, men som har utøvere som bor spredt i kommunen.

Det vil gjelde aktiviteter som har mange utøvere, og hvor det vil være store fordeler ved å ha et felles anlegg som mange lag og foreninger kan benytte.

Fellesanlegg kan gi rasjonelle løsninger, og være mer kostnadseffektive.

Kulturhuset på Jessheim er det eneste nyere og større kulturhuset i kommunen. Huset rommer en ganske stor konsert- og teatersal, kino, blackbox for forskjellige aktiviteter, to mindre kinosaler og bibliotek. Av mindre kulturhus med plass til noen aktiviteter kan nevnes Herredshuset på Jessheim og Kløfta velhus. Hertil kommer også barne- og ungdomsskolene som har aulaer og klasserom for mulige aktiviteter. Som større fellesanlegg for kulturaktiviteter på Kløfta og Jessheim, vil Kulturrådet peke på følgende anlegg hvor planlegging og igangsetting bør skje i den kommende 4-års perioden:

Kulturbygg sentralt på Kløfta

Kulturrådet støtter et kulturbygg integrert i idrettsanlegget i Bakkedalen, men dersom en skulle velge et annet alternativ er det viktig at det avsettes tomt i Kløfta sentrum så raskt som mulig, og mens det enda er ledige tomtearealer.

Ungdomshus sentralt på Jessheim

Et eget ungdomshus har vært tema i senere tid. Kulturrådet støtter forslaget og mener at det bør gjennomføres som et svært viktig supplement til kulturhuset.

På litt lengre sikt vil det i tillegg til kulturhuset og et ungdomshus være behov for et større kulturbygg plassert sentralt på Jessheim:

Kultursmie/kulturbygg på Jessheim

Et bygg som inneholder rom for kunst og kunsthåndverk, verksteder atelier for utøvende kunstnere, verksteder for kunsthåndverk og husflid og gode utstillingsmuligheter.

Dans, teater, kor, korps, orkester med mer har også behov for et kulturbygg sentralt på Jessheim. Gjerne lokalisert sammen med en kunst og kunsthåndverk, men også et eget bygg er aktuelt. Det må inneholde alle nødvendige rom og fasiliteter for produksjon og øvelser, framføringer, lagermuligheter og møterom.

2.3 Kulturlokalisering vs. lokaliseringsmønsteret generelt i kommunen

Ullensaker har 5 tradisjonsrike tettsteder i tillegg til Jessheim og Kløfta, nemlig Algarheim, Borgen, Mogreina, Nordkisa og Sand/Hovin som alle er sentra for omkringliggende spredtbygde landbruksområder. De har utviklet seg forskjellig og har i dag et sterkt varierende innhold og tilbud. De har alle barneskoler og noen anlegg for idrett og mosjon, de har lokale velforeninger/grendeutvalg, men ikke alle har butikk og det er varierende hva de ellers kan by på. Lokalbefolkningen får i varierende grad dekket sine lokale behov, og må ofte til Jessheim og Kløfta for å dekke sine daglige behov.

Jessheim og Kløfta byr på det meste, noen tilbud dekkes rundt omkring i boligområdene, men de fleste må innom sentrum for å få dekket alle sine daglige behov. Det gjelder både for barn, ungdom og for voksne. Etterhvert som stedene vokser, øker avstandene internt. Det kan også i Ullensaker, som i andre litt større byer, bli relevant å inndele, spesielt Jessheim, i et mindre antall bydeler hvor det legges til rette for bydelssentra med et godt tilbud av tjenester som dekker daglige behov. Byer som Stavanger og Sandnes er eksempler hvor mindre tettsteder og bydeler er godt utviklet for å dekke daglige behov på mange områder, også når det gjelder kultur. Bysentrene er reisemål for å dekke en rekke behov som ikke tilbys lokalt. Eksempler på framtidig organisering kan være:

- Tettstedene i Ullensaker og bydelene på Kløfta og Jessheim utvikles til gode lokalsamfunn hvor lokalbefolkningen med barn og ungdom kan få dekket tilnærmet alle daglige behov og gjøremål uten å være avhengig av å måtte oppsøke de store bysentrene Jessheim og Kløfta, dvs. at de må utvikles med:
  - barneskole
  - dagligvareforretning med et visst utvalg, offentlig og privat service/tjenester
  - kultur- og idrettslokaler/-anlegg som dekker barn og unges behov inntil ungdomsskolealder
  - møte- og aktivitetslokaler for lokale foreninger
  - gode turmuligheter i omegnen både sommer som vinter
- Som spesielt viktige positive konsekvenser vil kommunen oppleve:
  - tettstedene og bydelene vil gi positive rammebetingelser for god trivsel og livskvalitet
  - innbyggerne vil oppleve tilhørighet til et godt lokalsamfunn
  - nærhet, små avstander og stabile forhold gir trygghet
  - korte avstander for å få dekket de aller fleste daglige behov og gjøremål gir redusert transportarbeid
  - flere av tettstedene vil kunne tilby boligtomter på fjell eller lav bonitet skogsmark

Kulturrådet foreslår at eksemplene blir vurdert i forbindelse med arbeidet med ny kommuneplan. Kulturrådet tror at en slik organisering vil legge til rette for økt deltakelse i lag og foreninger, og vil bety mye for trivsel, tilhørighet og helse.

2.4 Handlingsprogram strategi 2

2015 – 2019

Lokale kulturtilbud i tettsteder og perifert i kommunen

- Utrede behovet for øvings- og møtelokaler for lag og foreninger innen alle kulturkategorier
- Utrede mulighetene for samlokaliseres med annen virksomhet, offentlig eller privat:
  - skoler og andre offentlige bygg
  - idrettslagenes bygg og anlegg
  - grende- og velhus
  - brakkene i Magasinleieren
  - pakkhuset på Jessheim stasjon

- administrasjonsbygget til tidligere Ullensaker Dampsag og Høvleri

Sentrale kulturanlegg

Utrede og gjennomføre:

Kulturbygg sentralt på Kløfta

- øvelseslokaler for kor, band og korps (hvis ikke skolene dekker behovet)
- lokaler for andre kulturaktiviteter og møterom, bl.a. kunsthåndverk
- middelstor scene og sal med nødvendige arealer og utstyr for musikk, dans og teater

Kulturhuset kan etableres felles som: (alternativer)

- en del av Bakkedalsprosjektet
- et separat kulturanlegg sentralt på Kløfta
- et delt anlegg med noe knyttet til Bakkedalsprosjektet, og noe som et separat kulturhus i sentrum. Hvis det etableres som et delt anlegg, vil Kulturrådet foreslå at det utvides med øvelseslokaler for teater med tilhørende verksteder og lager

2020 – 2023

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

Ungdomshus sentralt på Jessheim

- lokaler for ungdomsklubb med et bredt tilbud av aktivitetsmuligheter
- øvelseslokaler for musikkgrupper/band og solister, samt opptaksstudio
- øvelseslokaler for dansegrupper og drill, cheerleading og lignende aktiviteter
- noen lokaler for forskjellige typiske ungdoms- og hobbypregede aktiviteter, for spill og nettbaserte aktiviteter
- middelstor scene og sal med nødvendige arealer og utstyr for musikk, dans og teater
- blackbox

2024 – 2040

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

Kulturbygg/kultursmie for Kunst og kunsthåndverk sentralt på Jessheim

- diverse verksteder for mange ulike kunstuttrykk, med nødvendige lagre
- saler spesielt bygget og rettelagt for kunstutstillinger. Både for profesjonelle kunstnere og amatørkunstnere
- rom for undervisning/auditorium
- møterom
- diverse rom for servicefunksjoner og lager

Kulturbygg/kultursmie for dans, teater, kor, korps og orkester på Jessheim

- diverse øvelsesrom for større og mindre grupper, og for nyetablert orkester
- to store saler for teater/dans respektive musikk/dans samt flere mindre saler (separate saler for teater og konserter, evt. med mulighet for senere utvidelse for opera eller andre framtidige prioriterte aktiviteter på sikt)
- verksteder og lager for teater
- rom for undervisning/auditorium
- møterom
- diverse rom for servicefunksjoner og lager

STRATEGI 3

Tilrettelegge for godt tilpassede lokaler for alle lag og foreninger innenfor kulturområdet

Hensiktsmessige tilpassede lokaler er viktig for at lag og foreninger skal kunne utøve sine kulturaktiviteter på en praktisk og ressursmessig tilfredsstillende og målrettet måte.

3.1 Dagens situasjon

Ca. 20% av lag og foreninger eier sitt eget sted. Vi formoder at dette er et uttrykk for at lokalene er tilfredsstillende for deres virksomhet. Det er ikke undersøkt. Hele 73% av lag og foreninger har faste lokaler, men i enkelte av kulturgruppene har bare omkring halvparten faste lokaler. Kulturregistreringen forteller litt om lagenes vurdering av kvalitet og hensiktsmessighet. Svarprosenten er lav på disse spørsmålene, men for de som har svart er resultatet som følger:

- **Lokaler for øvelse og produksjon:** 89% svarer at forholdene er bra, 11% at den er mindre bra eller dårlig. Flest misfornøyde finner vi i gruppen Kunst og kunsthåndverk og deretter i gruppen kor og korps
- **Lokaler for presentasjon, arrangementer, åpne møter:** 76% svarer at den er bra og 24% at den er mindre bra eller dårlig. Gruppen sang og musikk er mest misfornøyde.
- **Tilgjengelighet til lokalene:** 79% svarer at den er bra, 21% at den er mindre bra eller dårlig. Gruppen sang og musikk er også her mest misfornøyd, spesielt situasjonen med manglende lager i direkte tilknytning til øvingslokalet skaper store ulemper for frakting av spesielt slagverksinstrumenter.
I en separat undersøkelse om tilgjengelighet for funksjonshemmede, er forholdene i det store og hele gjennomgående meget bra. Det er imidlertid fortsatt noen få lokaler som byr på problemer.

3.2 Framtidig utvikling av godt tilpassede lokaler

Kulturrådet anser tilgjengelighet til tilfredsstillende og gode lokaler som en forutsetning for å nå målsettingene om vekst og utvikling av kulturlivet innen 3. sektor. Foreliggende materiale er ikke tilfredsstillende for å vite eksakt hvor tiltak må settes inn. Det må gjøres registreringer og fortas utredning før tiltak kan konkretiseres.

Registreringen viser imidlertid at for spesielt tre kulturgrupper er det betydelige og viktige mangler. Det gjelder for:

1. mange kor og korps
2. mange typer kunst og kunsthåndverk
3. teatervirksomhet

For korp gjelder dette både øvelseslokalene og lokalene til konserter. Det gjelder også lokaler for å innhente dugnadsmidler, for eksempel innendørs steder for å avvikle loppemarkeder ol.

Korpsene har behov for:

- akustisk gode lokaler for øvelse så vel som konserter
- lager for slagverksinstrumenter i direkte tilknytning til og på samme nivå som øvelseslokalet
- utstyrs-, uniforms- og notelager i samme bygning, og for
- grupperom for å gjennomføre parallelle gruppeøvelser for instrumentgruppene

Korpsforum har på vegne av korpsene og i samråd med kommunen utredet detaljerte normer for sine behov. De foreliggende normene er imidlertid foreldet. Det er behov for å gjøre opp status og vurdere hvilke behov som blir gjeldende framover.

Kor har sine utfordringer når det gjelder øvelseslokaler. Mange i dag har store leieutgifter. Det samme er tilfelle når det gjelder konsertlokaler. Den største utfordringen for lokale kor utenfor Jessheim er at det ikke finnes lokaler som egner seg for framføringer. Disse korene må benytte lokaler på Jessheim for å få tilfredsstillende lokaler. Å holde konserter utenfor eget lokalsamfunn kan medføre både tap av tilhørere og inntekter.

Det er videre viktig at lokalene er tilgjengelige hele året, og at man, ikke blir kastet ut når eier/utleier krever lokalene tilgjengelige for andre arrangementer. Etablering av nye felles kulturbygg med romslighet for øvelser, vil på sikt løse et slikt problem

For lag og foreninger innenfor gruppen Kunst og kunsthåndverk har det i lange perioder vært problemer med å skaffe hensiktsmessige lokaler for alle. Også her gjelder det flere typer lokaler, verksteder for mange kulturuttrykk, utstillingslokaler og lagerlokaler. Kravene til lokalene er mange og varierte, og det skal noe til å finne egnede lokaler innenfor eksisterende bygningsmasse. Også her vil etablering av nytt felles kulturbygg med romslighet for mange kulturuttrykk, på sikt bli svært viktig for å dekke behovet.

For teatervirksomheten i kommunen er det behov for bedre tilrettelagde lokaler for så vel innøving som produksjon og lager for kulisser og annet utstyr.

Kulturrådet understreker at samlokalisering i større kulturbygg blir viktig for å kunne oppnå samarbeid og alle de synergieffekter som vil bli et resultat av samlokalisering. Det vil i hovedsak være kulturbygg for lag og foreninger for øvelser og produksjon. Saler for publikum for konserter, teater og danseoppvisninger og utstillinger vil i disse kulturbyggene utgjøre en mindre, men selvfølgelig veldig viktig del. Samlokaliseringen er også viktig som et middel for felles og høy utnyttelse av mange kulturlokaler, og de gir mulighet for kostnadsbesparende løsninger.

For kor og korps blir disse kulturbyggene svært viktige supplementter til de lokale og faste øvingsstedene. Enkelte kor/korps vil også kunne ha sine faste tilhold her.

3.3 Handlingsprogram strategi 3

2016 – 2019

Kartlegge dagens situasjonen og behov når det gjelder lokaler for:

- Korps og andre akustiske grupper
- Kor
- Band og andre mindre grupper
- Dans og teater
- Kunst og kunsthåndverk
- Ungdomsklubber
- Grupper med andre og med spesielle behov
- Grupper med store lagerbehov

Kartlegge eksisterende lokaler med hensyn til:

- Beskaffenhet
- Størrelse og form
- Eksisterende hjelpemidler som kan benyttes
- Lysforhold. Både dagslys og andre lyskilder
- Tilgjengelighet ifht. parkerings- og offentlig kommunikasjonsmuligheter
- Tilpasset handicappedes behov og krav
- Målinger av akustiske forhold

- Egnethet for at lokalene skal kunne tilpasses til definerte behov og krav

2020 - 2023

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

2024 - 2040

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

STRATEGI 4

Videreutvikle samarbeidet mellom kommunen og det frivillige kulturliv

Frivilligheten er en viktig del av kulturlivet i kommunen. Kultur er en innsatsfaktor for alle områder kommunen har et ansvar for som for eksempel helse, næring og stedsutvikling. Samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor er nødvendig for å opprettholde og utvikle frivillig sektor og er nødvendig for at kommunen skal kunne ivareta sine samlede oppgaver.

Dagens situasjon.

Kulturregistreringen viser at 80% av lag og foreninger som har svart, har samarbeid med kommunen. Hele 90% av dem igjen opplever samarbeidet som godt. Det er svært positivt. Forskning har synliggjort at frivillige organisasjoners kapasitet, gjennomslagskraft, aktivitetstilbud og resultater styrkes gjennom samarbeid med offentlig sektor. Det er derfor både i kommunens og frivillighetens interesse å videreutvikle og styrke et allerede godt samarbeid. Framtida vil kreve det. Det vil være til fordel for innbyggerne i Ullensaker at kommunen og frivilligheten ytterligere samhandler på mange områder.

Kulturregistreringen viser at en av de største utfordringene for frivilligheten er å skaffe lokaler som kan anvendes til de mange og ulike aktiviteter frivilligheten tilbyr. Frivilligheten er i kontinuerlig endring. Frivilligheten påvirker samfunnet og samfunnet påvirker frivilligheten. Det innebærer at behovet for lokaler og lokalers anvendelighet endres over tid. Frivilligheten må være i samhandling med kommunen når det gjelder å finne fram til egnede lokaler for de ulike lag og organisasjoner.

Kulturrådet oppfatter at tilbakemeldingen fra lag og foreninger når det gjelder behovet for lokaler er så sterk at den krever en rask og effektiv handling for å møte dagens situasjon. Dette er begrunnelsen for at det er nødvendig med en egen strategi i delplan kultur.

4.1 Handlingsprogram for strategi 4

2016 – 2019

Utrede og gjennomføre:

- Frivillig sektor etableres som eget virksomhetsområde (lik bibliotek, kulturskole og lignende) med stillingsressurser spesielt rettet mot frivilligheten
- Kommunen utvikler i samarbeid med 3. sektor (kulturrådet) en helhetlig frivillighetspolitikk
- Kulturrådet forankres som overbygning og kontaktarena mellom kommunen og de ulike lag og organisasjoner i Ullensaker
- Samarbeidsavtale mellom Kulturrådet og kommunen utarbeides og vedtas. Avtalen gir rammebetingelsene for samarbeidet mellom kommunen og frivillig sektor
- Kulturtinget videreutvikles som formelt forum for lag og organisasjoner
- Kulturrådet tar initiativ til minst en kulturkonferanse i året. Kulturkonferansen videreutvikles som møtearena og diskusjonsforum mellom lag og organisasjoner og mellom frivilligheten og kommunen
- Kommunen har ansvar for at lag og organisasjoner kjenner til og kan nyttiggjøre seg de digitale verktøy kommunen anvender
- Det vurderes om lag og organisasjoner skal kunne omfattes av kommunens innkjøpsavtaler
- Frivilligheten (3dje sektor) må være tema i opplæringsprogram for ansatte og politikere i kommunen
- Etablere hensiktsmessige og lettvinne ordninger for reservasjon, leie og bruk av tilgjengelige lokaler
  - Samle både kommunale og private møteplasser i en offentlig tilgjengelig database
  - Bekjentgjøre lag og foreningers muligheter til å benytte databasen

- Klargjøre eierskap og ansvarsforhold ved etableringen av en reservasjons-database
- Legge til rette for tilgjengelig og effektiv tilgang for bruk av møteplassene
- Avklare retningslinjer/prioriteringer ved kryssende interesser ved et utleieforhold

- Avklare hvilke data som en reservasjonsdatabase må inneholde.
- Gå igjennom lister over kommunens allerede registrerte lokaliteter og identifisere de der det er mulighet for å utføre kulturelle aktiviteter.
- Definere ressursbehov, driftskostnader, kompetanse og eierskap ved etablering av en reservasjonsdatabase.
- Legge til rette for tilgjengelig og effektiv tilgang for benyttelse av møteplassene uten at dette går på bekostning av sikkerhet for lokalene.
- Avklare retningslinjer/prioriteringer ved kryssende interesser ved et utleieforhold.

2020 – 2023

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

2024 – 2040

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

STRATEGI 5

Tilrettelegg for samarbeid mellom næringslivet og kulturlivet i Ullensaker

Strategien tar for seg samspillet mellom frivilligheten og næringslivet. Den omfatter ikke kulturelle næringer.

Samspill mellom næringslivet og kulturen i kommunen er et viktig element for å skape vekst og utvikling i kommunen. Det kan bidra til nærhet og identifikasjon mellom befolkningen og næringslivet.

Kulturrådet er opptatt av å gjøre Ullensaker kjent som en kommune med et rikt kulturliv og mener derfor at det er nødvendig med en strategi som har som mål å etablere et samarbeid mellom nærings- og kulturlivet i kommunen.

5.1 Dagens situasjon

I følge undersøkelse som Kulturrådet har utført, svarer 49% at de har noe samarbeid med næringslivet. 45% sier at det er ikke noe samarbeid. Det er noe samarbeid innen sang, musikk, kunst og kunsthåndverk.

Når det gjelder ønske om et samarbeid med næringslivet i framtida, svarer 78% av lag og foreninger i kommunen at de ønsker et samarbeid. 18% svarer at de ikke vet.

I undersøkelsen er det trukket fram følgende årsaker til at det ikke er et bredere samarbeid:

- Flere av de bedrifter som er etablert i kommunen tilhører større kjeder som har sentrale sponsorprogram som ofte kommer det profesjonelle kulturlivet til gode.
- Mindre bedrifter sponser gjerne lag og foreninger hvor de selv eller barna er deltakere.
- Samarbeid med næringslivet krever kunnskap og kompetanse som ikke alle lag og foreninger besitter.
- Det er liten kunnskap hos næringslivet om det frivillige kulturlivet i kommunen.

5.2 Framtidig utvikling for å kunne skape et samarbeid mellom næringslivet og frivilligheten

Et ordtak sier: «Før alle av oss har oppnådd målet, har ingen oppnådd noe».

Bedriftene skal oppfylle mange krav og de ansatte kan ha travle dager. Mange bedriftsledere har erfart at å skape gode opplevelser for de ansatte bidrar til et godt miljø.

Kultur kan være slike gode opplevelser.

Lag og foreninger vil ha noe å hente i samspill med næringslivet. Det kan bety kvalitetsutvikling og inntekter.

Et samarbeid mellom næringslivet og frivilligheten i Ullensaker kan gi gevinst til begge parter.

For at næringslivet skal kunne samarbeide med frivilligheten i kommunen, må de lære den å kjenne.

Kulturrådet vurderer å arrangere en fellesdugnad hvor de lag og foreninger har noe å tilby, kan møte næringslivet. Tanken er å gjennomføre en dag med foredrag/presentasjoner, utstillinger og konserter. Tiltaket vil kunne være en god markedsføring og en flott start for at lag og foreninger selv kan utvikle kjennskap til næringslivet.

Kulturliv og bedriftsliv vil være i stadig endring. Det er derfor viktig at aktiviteten gjentas. Kulturrådet vil initiere at det etableres en funksjon som tar ansvar og følger opp dette.

Kulturrådet har utviklet en brosjyre med oversikt over lag, foreninger og organisasjoner i kommunen. Den må spres ut til næringslivet.

Alle foreninger har behov for inntekter. Kulturrådet vil utrede muligheter for å opprette et fond med midler fra næringslivet og andre støttespillere. Alle lag og foreninger må kunne søke fondet om midler. Det må avklares hvordan et slikt fond skal administreres.

Kultur og reiseliv

Ullensaker er et område som tar imot mange besøkende, ikke minst konferansedeltakere, turister og gjennomreisende i løpet av året. Kulturlivet ser det viktig å markedsføre kulturaktivitetene i kommunen slik at informasjon om kulturopplevelser når disse for tidsrommet de er her. Kulturrådet vil derfor kunne bidra med innspill til Visit Ullensaker. Det er også viktig at det etableres samarbeidsmønstre mellom den frivillige kulturen og hotell/overnattingsbransjen. Dette vil skape samarbeidsformer som vil kunne gi gevinster for begge parter.

Egen markedsføring for lag og foreninger.

Lag og foreninger i kommunen må oppfordres til å markedsføre seg ved bruk av sosiale media som f.eks. Facebook, Twitter, YouTube. I de lag og foreninger som ikke har kompetanse til dette må det finnes tilbud om opplæring.

5.3 Handlingsprogram for strategi 5

2015 – 2019

Utrede og gjennomføre

- Kulturrådet skal ha jevnlig kontakt med Visit Romerike
- Kulturrådet skaffer seg oversikt over firmaer og bedrifter i Ullensaker
- Kulturrådet formidler oversikten til lag og foreninger slik at disse kan ta kontakt med disse om ønskelig
- Kulturrådet bidrar med informasjon om frivilligheten i Ullensaker til bedrifter og firmaer
- Kulturrådet vil bidra til at det utredes mulighet for opprettelse av en aktivitetsfunksjon
- Kulturrådet vil utrede en mulighet for å opprette et fond med bidrag fra næringslivet for å kunne støtte tiltak som nevnt

2020 – 2023

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

2024 – 2040

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

STRATEGI 6

Utvikle kompetanse, skolering, praktisk hjelp

Frivilligheten fyller viktige funksjoner i Ullensaker. Den er en forutsetning for vekst og trivsel. Frivilligheten må som alle andre virksomheter sørge for kunnskap, informasjon og kvalitetsutvikling for å møte deltakernes og omgivelsenes behov. Det stilles større krav til lag og organisasjoner når det gjelder generell drift og anvendelse av ny teknologi. Lag og organisasjoner må kjenne det fagfeltet/temaområdet de virker innenfor og må holde seg faglig oppdaterte. Skal frivilligheten fylle den viktige rollen i samfunnet den er tiltenkt, må den kjenne utviklingstrender og ha evne til fornyelse. Organisasjonen må ha innsikt i hvorledes en rekrutterer til og videreutvikler organisasjonen. Organisasjonene må ha evne til samarbeid og til å delta i demokratiske prosesser

6.1 Dagens situasjon

Registreringen viser at 80% av de som har svart, finner at de har tilstrekkelig kompetanse for drift av organisasjonen. Gruppen dans og teater uttrykker behov for økt kompetanse. Med tanke på framtida uttrykkes det større skepsis. Framtida vil skape økt behov for ny kompetanse og videreutvikling av kunnskap og kompetanse.

Skal de frivillige organisasjonene nå målsettingen om vekst, må de henvende seg til nye målgrupper. Det forutsetter kunnskap om nye befolkningsgrupper og krever noe innsikt i andre kulturer. Det forutsetter kunnskap om ny teknologi og nye arbeidsformer.

6.2 Handlingsprogram for strategi 6

2015 – 2019

Konkrete tiltak:

- Kulturrådet oppdaterer seg kontinuerlig gjennom representanters deltakelse i kurs og seminar.
- Kulturrådet gjennomfører kurs/seminar for representantene i Kulturrådet minst en gang i perioden.
- Kulturrådet holder seg oppdatert når det gjelder forskning på frivillighet. Kulturrådet er spesielt opptatt av:
  - funnene om økende sosiale ulikheter blant frivillige
  - endrede organisasjonsformer og konsekvenser for frivillig sektor
  - nye former for samhandling mellom frivillig, offentlig og kommersiell sektor
  - motivasjon for å delta i frivilligheten
  - frivillig sektor som læringsarena
  - frivillig sektors samfunnsrolle.

Utrede og gjennomføre:

- Kulturrådet undersøker nærmere hvilke faglige behov som er tilstede i de ulike gruppene.
- Kulturrådet i samarbeid med kommunen utvikler tilbud om kurs/seminar innenfor
  - ledelse
  - organisasjonsutvikling
  - motivasjonspsykologi og påvirkningskompetanse
  - økonomi
  - bruk av data og digitale systemer
  - generell drift
- Kulturrådet i samarbeid med kommunen utformer en informasjonsstrategi slik at kurs og seminartilbud når ut til de enkelte lag og foreninger.

2020 – 2023

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

2024 – 2040

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

STRATEGI 7

Tilrettelegge for tilfredsstillende økonomi for drift og anlegg

7.1 Dagens situasjon

Økonomi er et viktig og tilbakevendende tema. Kulturregistreringen viser at selv om mange lag har en grei økonomi, er det også mange som sliter. God og stabil økonomi vil i mange tilfeller være avgjørende får å oppnå vekst i henhold til målsettingene.

Registreringen konkluderer med at:

- Om lag 25% av foreningene svarer at de har mindre bra/dårlig grunnlag for anskaffelse av utstyr.
- Om lag 30% svarer mindre bra/dårlig økonomi i forholdt til drift.
- om lag 50% svarer mindre bra/dårlig økonomi for gjennomføring av prosjekter.

Kommunal støtte til drift går til kulturaktiviteter for, av og med barn og unge under 20 år. Til ordningen "Spesielle kulturtiltak" og "Handlingsplan mot rasisme" kan også voksne søke.

7.2 Nye anlegg og lokaler

Nye anlegg og lokaler er et kommunalt ansvar. Lokalsamfunn som Algarheim, Borgen, Mogreina, Nordkisa og Sand/Hovin skal ha sine anlegg og lokaler hvor først og fremst barn og unge, men også i betydelig grad den voksne delen av befolkningen har muligheter til kulturaktiviteter.

Nødvendige anlegg sentralt i Jessheim og Kløfta utvikles som større fellesanlegg for lag og foreninger, og for organisasjoner som er avhengige av en sentral lokalisering.

7.3 Daglig drift

Kostnader til daglig drift anses primært som lagenes eget ansvar. For å nå målene om økt aktivitet og deltakelse må imidlertid den offentlige støtten økes.

7.4 Eksisterende anlegg og utstyr

Kostnader til eksisterende anlegg og utstyr ansees primært som lagenes eget ansvar. For å nå målene om økt deltakelse og aktivitet må i midlertid den offentlige støtten økes.

7.5 Handlingsprogram strategi 7

Handlingsprogrammet for økonomi vil i stor grad handle om økte offentlige investeringer og økt offentlig støtte til drift, men også om hvordan ressursene kan brukes på en mer effektiv måte. Det må derfor gjøres grundige vurderinger hva behovet består i, hvilke muligheter som finnes for å begrense kostnadene, mulighetene gjennom dugnader og samarbeid med næringslivet:

2015 – 2019

Konkrete tiltak

- Konkretisere en langsiktig økonomiplan for utvikling av 3. sektor på kulturområdet som grunnlag for å innarbeide dette i så vel kommunens budsjetter som i lag og foreningers budsjetter til drift og anskaffelser.
- Gjøre grundige vurderinger i hva behovet består i, hvilke muligheter som finnes for å begrense kostnadene, mulighetene gjennom dugnader og samarbeid med næringslivet.
- Økt offentlig støtte til drift og til investeringer i anlegg til kulturlivets organisasjoner
- Etablere kommunal husleierefusjon for organisasjoner som må leie privat

Utrede og gjennomføre:

- I hvilken grad kan ordningen med idrettens A- midler tilpasses til og benyttes av kulturen
- I hvilken grad kan ordningen med idrettens B- midler tilpasses til og benyttes av kulturen. Lag og foreninger som eier egne bygg og anlegg får dekket:
  - Statlige og kommunale utgifter
  - Strøm/olje/gass
  - Forsikringer
- Utrede mulighetene for, og kostnadene ved, å utvide aldersgrensen til 25 år innenfor dagens kulturtilskudd
- Utrede andre prinsipper for tildeling av økonomisk støtte:
  - Lik støtte pr hode, uansett alder
  - Støtte i forhold til lagets totale kostnader til drift
- Tilskudd til rekrutteringstiltak ovenfor barn, unge voksne og fremmedkulturelle i alle aldre. Utprøving av nye rekrutteringstiltak prioriteres høyt
- Utrede hvilke muligheter som finnes, og hvilke nye støtteordninger som bør etableres, for lag og foreninger med ekstra store kostnader, for eksempel i for av dyrt utstyr.
- Tilskudd til organisatorisk kompetansebygging og organisasjonsutvikling
- Tilskudd til faglig kompetansebygging
- Utrede mulighetene for å begrense kostnadene gjennom fellesløsninger for:
  - Administrasjon og ledelse
  - Utstyr
  - Lokaler
  - Øvelser og arrangementer
- Utvikle og gjennomføre et opplegg hvor kommunen kjøper relevante tjenester av lag og foreninger

2020 – 2023

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

2024 – 2040

Følge opp tiltak og utredninger fra forrige periode

